గొప్ప జ్యోతిషగ్రంథములు.

	రు.	అ.		రు.	అ
జ్యోతిషప్రథమబోధిని	0	8	నవగ్రహచింతామణి	0	2
జాతకమార్తాండం 1భా॥	2	0	శల్యవాస్తు	0	8
,, 2భా॥	2	0	జాతకఫలమణిమంజరి 1వ	1	8
,, 3భా॥	2	0	పూర్వపారాశరి	0	8
జ్యోతిషరహస్యం 1 భా॥	1	8	గృహవాస్తుదర్పణం (నూతనపద్ధతులతో వ్రాయబడినది)	1	0
,, 2భా॥	1	8			
జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక					
సంజ్ఞాధ్యాయము 1భా॥	1	0	మగాలస్తంభము (శైవగ్రంథము)	0	8
గణితాధ్యాయము 2భా॥	2	0			
భావఫలాధ్యాయం 3భా॥	2	0	బృహత్పారాశరసంహిత	0	6
ద్వాదశభావఫలం 4భా॥	2	0	ఆంధ్రజాతకతత్త్వము సూత్రములు 1వ భా॥	2	0
అదృష్టదీపిక	0	10			
హస్తసాముద్రికము	0	6	,, 2వభా॥	2	0
జ్యోతిషఫలప్రదర్శిని	0	10	గోచారసంహిత	0	2
దశాభుక్తిఫలచంద్రిక అను వృద్ధపారాశరి	1	0	కాలామృతము	0	12
			శిల్పసంగ్రహము	0	6
పుష్పమచ్చలశాస్త్రము	0	8	ఆయుర్దాయయోగం	1	0
జాతకచంద్రికగోపాలరత్నాకరము	0	8	ముహూర్తదర్పణం	0	10
			రెట్టమతశాస్త్రము 60 సం॥ పంచాంగము	0	10
మయిసాస్తు వాస్తుశిరోమణి సనత్కుమారవాస్తు — ఈ 3 చేర్చి ఒకేపుస్తకం	0	12	జాతక నారాయణీయం	1	0
			స్వప్నఫలదీపిక	0	8
వాస్తుసంగ్రహము	0	12	గౌతమసంహిత	0	8

శ్రీ సత్యనారాయణ బుక్ డిపో, రాజమండ్రి.

ంగవిద్య

రచయిత:

శ్రీ మానాపురం అప్పారావు పట్నాయక్

ప్రకాశకులు:

కొండపల్లి వీరవెంకయ్యా అండ్ సన్సు

శ్రీ సత్యనారాయణా బుక్ డిపో,

రాజమండ్రి.

1948.

సూచన

పరిస్థి[illegible] తో యువకుడు అయినా ప్రేమించి పరిణయమాడ[illegible] ప్రేమించిన తన బహిఃప్రాణాన్ని ఏ [illegible] సోదరి భావంతో సంభాషించ సాహసిస్తుంది——

పరిస్థితుల ప్రతికూలతకు ప్రేయసిని సోదరితుల్యం గా చూచుకోవలసి వచ్చినప్పుడు మానవునిలో కలుగు మానసిక పరితాపం ఎంతనా వేదానికి అంతు ఉంటుందా ?

ఇట్లు,
రచయిత.

శ్రీ కొండపల్లి ముద్రాక్షరశాల,
రాజమండ్రి.

౧

"నేను పోతా భానూ!"

"నీకిష్టమైనన్నోట్లు యిచ్చేస్తానుండు"

"నీవు వ్రాసుకోవడం అయిందా?"

"ఆఁ"

"[illegible] నిన్నటి లెక్చరు వినలేదు."

"అవును, నీవు లైబ్రరీ రూములో కూర్చొని పత్రికలు చదువుతూ చూస్తున్నావు. అప్పుడే సుశీలా నేనూ సంభాషణ ముగించి లెక్చరు రూములోనికి వెళుతూ నిన్ను చూశాము."

"ఏమిటో ఆలోచిస్తున్నారు లెక్చరు అంటేనే నాకు విసుగ్గా ఉంటుంది భానూ!"

"అవును, స్వీట్ నెస్ లేక టేస్ట్ లెస్ గా ఉన్నాయి."

"అందుచేతనే సినిమా తారల ఫోటోలు చూస్తూ వాళ్ళ జీవితాలను సరిచేస్తున్నాను."

"నీ స్టడీలో పర్యవసానం ఏమిటో చెప్పు?"

"ఏది ఏలా ఉన్నా వాళ్లు సుఖజీవులని నా ఉద్దేశం."

"ఎలా చెప్పగలవ్ కారులలో తిరుగుతూ కొత్తకొత్త బట్టలలో కూర్చొని మేకప్పు అందంలో—"

"భానూ! సినిమా తారలంటే నీకిష్టం లేదా?"

"ఇష్టానికేముంది! — వాళ్ళందరూ ఎంత సుందరమైనా వాళ్ళ జీవితం మరియొకరిపట్ల గోచరించడం అరుదు అని నా నమ్మకం. ఆస్వాదులను కానే అందాలతార అందరి అభిమతాలకూ అనుకూలంగా ప్రవర్తిస్తూ, అవసరమైతే పేరుకోసం, పైకం కోసం ప్రతివారికీ తమ శరీరాన్ని రహస్యంగా అద్దెకిచ్చి అభిమానం వదులుకొని—"

"చాలు— చాలా మాటలన్నావు అప్పుడే వాళ్ళ మీద లెక్చరుకు నిన్ను పిలిపిస్తే [illegible] క్రిటిసైజ్ చేసి విడుస్తావు."

మీద కోటూ—— చేతిలో బేగ్ —— నిగని బోలకులూ ——."

"ఫిష్! కేశవా పొరపడుతున్నావ్. ఫేషన్ అనేది విద్యావతుల మను మార్గంనుంచే సృష్టబడి పోయింది. బొంబాయి కలకత్తా నగరాలవంటి ఉత్తమ పట్టణాలలో కాలేజీ విద్యార్థినులు చూస్తే సినిమాతారలు అనవు. వాళ్ళు వివిధ మార్పుల నూతన పద్ధతులంకారము లతో కాలేజీకి వస్తూంటే ఫిల్ములలో చూడని గొప్పతనం వాళ్ళలో కనబడి తారలమీది భక్తి సగం తగ్గిపోయి ఆరిజన్‌ను తెలుసుకోనగలుగుతావు"

"భానూ! నువ్వు ఏలాగయినా పొగిడేదానివి. నీమాట గాలి పీల్చుకోడానికి ఎన్నిమాటలైనా మాట్లాడగలవు. నీకు కవిత్వంచేసే శక్తి భగవంతుడు ప్రసాదించాడు."

"మీమా ఫస్తుతికి సంతసించి ఈ రిబ్బను బహుమతిగా ఇస్తున్నాను తీసుకోండి" అంటూ భాను తన పనులుజడ అల్లిన చివర రిబ్బను

"యింకే---మీ అన్న ఉన్నాడా?-"

"చచ్చి-పోయాక మా అమ్మ పెంచుకొంటుంది. ఆమెకు తల్లిపోవడంచేత మా అమ్మే దానిని చేరతీసి యిక్కడికి రప్పించింది.

"తండ్రి ఉన్నాడా?"

"ఉన్నాడు. [illegible] యకుడు. ఏదో లేదనకుండా వాళ్లకు సరిపోయేలా ఫల [illegible] దానితో అతడు—"

"వివాహం అయిందా —?"

"[illegible] ఆమెకు పెళ్ళయిం-రెండూ అయాయి-"

"ఆయన ఆంటే!"

"అదే-దానిభర్త."

"చనిపోయాడా?-"

"ఊఁ-చిన్నతనాన్నే పోయాడు."

"అదే-పాపం. విడో అన్నమాట"

"విడో నమిటి!-ఎంగ్ విడో అన్నమాట."

"వయస్సు ఎంత ఆమెకిప్పుడు."

నాకంటె చాలచిన్న- పదహారేండ్లకు మించి ఉండదనుకొంటాను."

"సారీ-ఆమెకు వివాహం చేసే ఉద్దేశ్యం లేదా మీవాళ్ళకి"

"లేకేం!-ఉంది. ఆకారణంచేతనే దానిని మాఅమ్మ యిక్కడికి తీసుకొనివచ్చింది. మంచివరుని చూచి కట్టపెట్టడానికే ప్రయత్నమంతాను.

"మంచిదనే"

"కాని-సాహసించి పెండ్లిచేసుకొనేవారు ఉండవద్దు!-మంచిదనే వారేకాని—సాహసించి చేసుకొంటామనే వ్యక్తి అగుపడడం అరుదు."

"అదీ నిజమే. కాని-ఈపిల్లకు వరుడు త్వరలోనే దొరకవచ్చు."

"ఎప్పుడు. దానికి సహజ సౌందర్యంఉంది. దాని కండ్లలోనే ఉందిఅందమంతాను.అంతఅందంగాసృష్టించినసృష్టికర్తేదానినిచూడలేక

భర్తను లేకుండ చేసివేశాను. ఏదోకరోజు చూస్తూ ఉం భగవంతుని లక్షణ మనుకొంటాను."

"ఆస్పృష్టికర్త మీద నిప్పు వేయలేకపోతే— ఆనందం అనుభవించే అదృష్టం అతనికిలేక పరలోకానికి పరుగెత్తుకొని పోయాడని ఎందు కనుకోకూడదూ?—" అని చలోక్తిగా కేశవరావు అంటూఉంటే భాను మతి గట్టిగానవ్వి అతని వెంపవూపహోస్తుంటే కేశవరావు గడియారం వంకచూచి కనుబొమలు ఎత్తుతూ—

"భానూ—నేను వెడతాను తొమ్మిదికూడ దాటింది"

"వెళ్ళవచ్చునని గంట క్రింద చెప్పడం అయింది."

"ఊ—మరి ఈమాటలధోరణి ఎవరు పెంచారు?—"

"అదిగో—మళ్ళీ కబుర్లుపెంచి—ఆ నెపం నామీదవేసి ఏపది గంటలకో—"

"కాదులే, వెడతాను—" అంటూ కేశవరావు ఆమెవంక కొంటెగా చూచి వెడలిపోయాడు.

కేశవరావు భానుమతులు కాలేజీలో థర్డుయియరు చదువు తున్నారు. కేశవరావు సాధారణ కుటుంబీకుడు అయినప్పటికీ ప్రతి పరీక్షలోనూ మొదటివాడుగా పేరుపొంది ప్రతివారిఆదరణపూ అందుకొనే వాడు. రావుఅంటే కాలేజీలో అంతగౌరవం. కాలేజీ ఉత్సవ సంద ర్భములలో ఆతడు లెక్చరు యిస్తుంటే లెక్చరర్సు సహితం ఆతనికి సెకెండు యిచ్చి సన్మానించేవారు. ఆ కాలేజీలోని గరల్స్టూడెంట్సు సహితం ఆతనితో చనువును కల్పించుకొని మాట్లాడుతుంటారు. వారి లో ముఖ్యంగా భానుమతి మాత్రం ఆతనివిషయంలో అధికశ్రద్ధ తీసు కొని, పలుమారు ఆతనిని తనయింటికి రప్పించుకొంటూ ఆతనితో పార్కులవెంట బీచీలవెంట తిరుగుతూంటుంది. కేశవరావుకు చిన్న తనాన్నే తండ్రిగతించాడు. తనకంటె ఆరుఏండ్లు పెద్దగు అన్న రాజా

రావు [illegible] పని చేస్తూ కేశవరావు [illegible] దగ్గరనుంచి సంసార బాధ్యత తనమీదనే పడటంచేత రాజారావు చదువు విడచి మొదట పాహుకారు గుమాస్తాగా ప్రవేశించాడు. అప్పట్లో కేశవ రావు హైస్కూల్లో [illegible] మొదటిఫారం చదువుతున్నాడు. క్రమేణా వర్తక వ్యాపారాన్ని తెలుసుకొన్న రాజారావు స్వంతంగా చిన్న వర్తకాన్ని [illegible] [illegible] లాభాలు [illegible] రావడంచేత ఆయన [illegible] స్థిరపడి పెట్టుకొని ఏకైక సోదరుడగు కేశవరావు చదువుపై అధిక ప్రేమ చూపుతూ ఉన్నతవిద్యలో అతనిని ఉత్తీర్ణుని చేయ నిశ్చ యించుకొన్నాడు. అన్నగారి కోరికకు అనుకూలంగా కేశవరావుకూడ ప్రతిసంవత్సరం పేసవుతూ యిప్పుడు బి. ఏ. ఫైనల్ యియర్ లోనికి వచ్చాడు.

భానుమతి [illegible] [illegible] ఉంటుంది [illegible] నాగరి కతా లక్షణాలు అన్నీ [illegible] [illegible] సైకిళ్ళ [illegible] తిప్పుకొనే [illegible] వస్త్రధారణతో సింగారించి [illegible] సంచరించుకొనేది భాను. తానే సౌందర్యదేవతననే గర్వభావం ఆమెలో బాగా అహం కారపూరితను చేసేది. [illegible] ఆఫీసులో పేరుమోసిన దూది వర్తకుడు. అతని అనుంగుకుమార్తె భాను, చిన్నతనంనుంచి గారాబంగా పెరిగియుండడంచేత భానుకి సుఖాలుతప్ప విచారమనేది ఎరుగనే ఎరుగదు. ఆమె వయసు పదునెనిమిది సంవత్సరాలుంటాయి. [illegible]-సా జాకు ఆహారానికి అలవాటుపడ్డ భానుశరీరం యౌవనదశలో కూడ రక్తబిగిలేకుండ అగుపడేది. ఆమెకు స్టడీస్-అలంకారం-విహారంతప్ప అన్యచింతలు ఆమెలో లేనేలేవు. అంతధనికుడైన గణపతికి ఆయింటిలో వాయిస్ [illegible]-పే. భానుతల్లి గోవిందమ్మగారిదే ఆయింటి పెత్తన మంతాను. కేశవరావుతో తనకుమార్తె చనువుగా తిరుగుతూండడం గమనించిన గోవిందమ్మ అతని స్థితిగతులు తెలుసుకొని అతనినే అల్లు నిగా చేసుకొను అభిప్రాయపడేది.

ఆదినం గోవిందమ్మ హాలులో కూర్చొని చీరకు జరీనక్కీ-అంచు కుడుతోంది. కేశవరావు పుస్తకాలతో లోనికివచ్చి ఆమెను చూడడంతోనే ఒకఅడుగు వెనకకు వేశాడు, అంతకుముందు ఆమెతో మాట్లాడివుండనికారణంచేత. ఆతని మొగమాటాన్ని గుర్తించినగోవిందమ్మ సోఫాలోనుంచిలేచి ఆతనిని పలుకరించింది.

"రా-నాయినా—యిటుకూర్చో—"

"భానుకోసంకదూ వచ్చావు. పిలుస్తాను యిలాకూర్చో":

"నేను వెడతా-ఆమెకు ఈపుస్తకం యిచ్చివేయండి."

"నీవే యిచ్చివేయి. నేను పిలుస్తాను. ఇలాకూర్చో-" అని గోవిందమ్మ చిరునవ్వుతో ఆతనిని ఆహ్వానిస్తూ బలవంతపరచింది. కేశవరావు లజ్జను అగుపరుస్తూ ఆమెచూపిన సోఫాలోకూర్చున్నాడు. అంతలో భానుకూడ మెట్లుదిగి ఆ హాలులోనికి వచ్చింది.

"ఓ!-వచ్చేవా?—"

"ఆ. ఇదిగో నీపుస్తకం"

"చాల పర్ఫ్యుల్‌గా తీసుకొనివచ్చి అందచేస్తున్నారే"

"అవును. నీచమవు చెడుతుందేమోనని ప్రామిస్ ప్రకారం తీసుకొని వచ్చాను—"

"అమ్మాయి-భానూ!-కాఫీ తీసుకొనివచ్చి యియ్యి ఆయనకి." అంది గోవిందమ్మ ఆతనిపట్ల ఆదరణ చూపుతూ.

"జానకిని తీసుకొని రమ్మనవే—! అంది మాటలో గారాబాన్ని చూపుతూ. గోవిందమ్మ లోనికివెళ్ళింది. భాను చిరునవ్వుతో ఆతనిమెదుట కుర్చీలో కూర్చుంది.

"భానూ-నీకోసం పదేసూరులు యిక్కడికి రావడం బాగుండదు. నీవు రమ్మంటావు. నాకు మనసులో ఎదోలా ఉంది—

"ఎందుకుభయం!-నేరస్థునికి ఉంటుంది ఆ భయం—"

"ఎదో తెలియనినేరం చేస్తున్నట్లుగనే ఉంటుంది నాకు—"

"ప్రేమించానని—పెద్దాళ్ళకు [illegible] నీ [illegible] ను"

"నీవు పెంకిపిల్లవు భానూ—"

"అవును. లేకుంటే అంతసులువుగా నన్ను [illegible] వరుగా—"

"బలే ఎంతరాలుగాయివి"

"అంటే—నాతో వివాహం నీ కిష్టంలేదా—"

"అవిని అనగలనా నేను భానూ"

"మరి ఏమిటంటావు [illegible]!"

"ధనికుల పిల్లవుగదా—ఈ [illegible] మీవాళ్ళు వప్పుకొంటారా?—"

"ఏయ్—జానకీ—ఏం—వెళుతున్నావే. ఏదీ [illegible] అంది జానకి లోనికివచ్చి కాఫీ అక్కడవుంచి వెళ్ళబోయింది

"జానకీ—కేకులు ఏవే"

"ఏమో—అత్త చెప్పలేదు"

"ఇట్లాంటి మర్యాదలన్నీ నేర్చుకోవాలి. అల్లాటివారిపద్ధతి ఎంతకాలం—త్వరగా [illegible] ఏమంటావ్ భానూ—! అంది, ఆతనివంక [illegible] కోసం చూచే కన్నులతో—

ఎంగ్ విడో

"ఊ— అలవరచుకోవాలి ఫాషన్సు అన్నీ—"

"క్రొత్తతనంకదూ అ. చేతలెండి. ఏమే జానకీ యిహముందు నుంచి చలాకీగా ఉంటావుకదూ"

"ఉన్నావుగా నీవు ఫాషన్సు నేర్పడానికి, గురువుగా నాలుగు రోజులు శ్రద్ధతీసుకొంటే ఆమెకూడ నీయంతదై—"

"అవునా జానకీ—" అంటూ భాను జానకి గడ్డంచు ముని వేళ్ళతో ఎత్తుతూ అడుగుతూంటే గోవిందమ్మ ఎర్రని తాంబూలం పండ్లు అగుపరుస్తూ నవ్వుతో—"

"ఏమిటే భానూ — దానితో పెట్టుకొంటేనే గాని నీకు తోచదటే—"

"చూడవే—కేకులు లేకుండా కాఫీ తెచ్చింది"

"దానికేం తెలుసు నేను చెప్పినది ఏదో తెచ్చింది"

"అదే, ఇలా అతిథులను సత్కరించాలని తెలుపుతూన్నానే"

"జానకీ—నీవు వెళ్లు. ఇవిగో తాళాలు, ఆ బీరువాలోని కేకులు తీసుకొని వచ్చి కొన్ని యిక్కడ ఉంచుతల్లీ—" అంటూ గోవిందమ్మ తాళాలు అందించింది. జానకి అ తాళాలు తీసుకొని లోనికివెళ్ళింది. గోవిందమ్మ భాను ప్రక్క సోఫాలో ఆశీనురాలయింది.

'అబ్బాయి—మీయిల్లు ఎక్కడ నాయనా—"

"వెస్టుమేరేస్ట్రీటండి"

"అసలు మీది ఈ ఊరేనా ?—

'చాల కాలంనుంచి యిక్కడనే ఉన్నామండి'

"మీనాన్నగారు ఉన్నారా బాబూ!"

"ఉహూ! మాఅన్నగారే మమ్మలను తండ్రిలా కాపాడు తుండేది."

"ఆయన కేమిపని."

"అగ్గిపెట్లవ్యాపారం. దానిలో నెలకు వందా వందాయాభై వస్తుంటాయి. దానితోనే గృహకృత్యాలు నెరవేర్చుకొంటూ నా చదువుకోసం చాలడబ్బు వెచ్చిస్తున్నా రాయన."

"యోగ్యుడు. ఆయనకు సంతానం ఎందరు?"

"అసలు వివాహమే లేదాయనకు."

"ఇంతవరకు వివాహమే లేదా ఆయనకు!"

"లేదు, నాకోసం తనజీవితాన్ని త్యాగంచేస్తూ తనసంపాదనను నాఅభివృద్ధికి ఆహుతి చేస్తూన్నారు ఆయన.

"ఉత్తమ భావాలుగల ఉదారపురుషుడు ఆయన."

"కాబట్టే యింతకాలం మమ్ములను కంటిలోపెట్టుకొని కాపాడుతూన్నాడు.

"మీరు అంతా ఎంతమంది?"

"మాయింటిలో అంతాకలసి ముగ్గురమే. మానుసలితల్లి— నేనూ—మాఅన్నగారున్నూ

"ఆయన వయసు ఎంతవుంటుంది?"

"నాకంటె ఆరుయేండ్లుమాత్రమే పెద్దఆయన."

"ఇట్టి అన్యోన్యతగల సోదరులను ఎక్కడోగాని చూడలేము. అట్టిసోదరుని గలిగిన నీవు ధన్యుడవు. వీలుచూచుకొని ఒకమారు మీయింటికి వస్తాను, మీఅమ్మగారితో మాట్లాడి—

"మాయింటికా మీరు!—

"అవును వస్తాను—తీరుబడి చూచుకొని ఓమారు రావాలని అనుకొంటూనే ఉన్నాను.

"కాఫీ చల్లారిపోతోంది—" అని జ్ఞప్తికి తెచ్చింది భాను"

"మాటల సందడిలో కాఫీ తాగకుండ చేశాను మిమ్ములను. త్రాగండిబాబూ"

"ఏం, నాకేసుకెంది."

"భానూ, జానకి కప్పులు తెచ్చిందా?"

"ఆ, కప్పు ట్రేలో పెట్టి వెళ్ళింది."

"మాటలసందడిలో చూడనే లేదు."

"సుబ్బమ్మ ఇన్ని నీళ్ళు తువ్వాలు పంపవే. చేతులుతుడుచుకో డానికి." అంది భాను తల్లితో. గోవిందమ్మ సరే అన్నట్టుగా లోనికి వెళ్ళింది. భానూ కేశవులు ఒకరి కండ్లలోనికి ఒకరు చూచుకొంటూ కాఫీకప్పులను పెదవులదగ్గర పెట్టుకున్నారు.

"కాఫీ ఈదినం చాలా బెస్టుగావుందే!"

"మా జానకి చేతిచలువలెండి."

"జానకి వంటపనులు బాగా చేస్తుందనుకుంటాను."

"ఆ! దాని మనసు కుదిరి బాగా చేయాలి అని తలచుకొంటే అమృతాన్ని కూడా చేసి అక్కడ వుంచుతుంది.

"ఆమె చేతిలో అంత మహాత్మ్యం వుందా,' అంటూ చిరునవ్వుతో కేశవరావు ఒక్క నిమిషంలో కాఫీకప్పు ఖాళీ చేశాడు.

౨

జానకి పదహారేండ్ల సన్నటిబాగి పడుచు. ఆమె ఎరుగనితనం లోనే భర్త గతించడంచేత ఆమెకు ఏవిచారంలేక బాధ్యత ఎరుగని ఆమె శరీరం స్వేచ్ఛగా పెరిగి; ఒంపులు ఏర్పడి మనుపుమజార్చే శరీర ఛాయతో ప్రతియావనహృదయాన్ని గిలకొట్టి వేసేది. ఒంటిప్రక్క పెద్దరాళ్ళ బేసరుతళతళమంటుంటే వేలుముడివాకిలతలవచ్చి సిల్కుపమిట మీద జీరాడుతూ కాఫీ ట్రేతో హాలులోనికి ప్రవేశిస్తుంటే అపర సరస్వతిలా అగపడేది జానకి కేశవరావుకి. ఆమె ఆగమనముతో అతని కండ్లు ఆమెవైపుకే పరుగెత్తి ఆమె సహజ సౌందర్యాన్ని గ్రోలుతూ

అంతులేని ఊహాపరంపరలలో ఊగిసలాడేవాడు కేశవరావు ఆమె కళ్ళలోని నిర్మలమైన దయా— కలకలనవ్వే స్వచ్ఛకాంతిని వెదచల్లే ఆమె స్వభావము— పూపరిమళంవలె సున్నితంగా తెనెదనాల కాంతిగా అనుభవించాలనే కోరికలు ఆతనిలో పనిచేసి ఒకతో మాట లాడ ఉబలాట పడేవాడు. జానకిని చూడాలనే తలపులు ఆతనిని వేగిరపరచినప్పుడు కేశవుడు భానుతో లేనిఆనందము తెచ్చుకొని మాటలాడుచు పలుమారు మాటలసందర్భాన్ని క్రియేటు చేసుకొని జానికి విషయాలే మాట్లాడేవాడు. వారింటికివచ్చినప్పుడు తప్పని సరిగా కాఫీకాని మంచినీళ్ళుగాని అడిగేవాడు, జానకి వాటిని తీసు కొని వచ్చినప్పుడు కరువుతీర ఆమెను చూడవచ్చుననే ఆశయంతో. జానికి అల్లిన భానుజా కట్లతేసు పని తనమునకు కేశవరావు ప్రశం సించేవాడు.

చంద్రవంక తెలుపూ—రాత్రినలుపూ — మబ్బులమీద నుంచి మొహాలమీద పడే పసుపుకలసే వింతసంధ్యలో జానకి భవ నంవెనుక తోటలో గులాబి అంట్లను మట్టిని తప్పించి పాతుతూఉంది. చల్లనిగాలి ఆమె నల్లతలనూ చీరచెంగునూ కదిలించి వేస్తూంది. తలకు చేతిమన్ను అంటకుండ ముంజేతితో రేగినతలను పైకి ఎగత్రోస్తూ చిన్న గునపంతో నేలను త్రవ్వుతూంది. కేశవరావు భుజంమీది కోటును మడతచెడకుండ పైకిలాగుతూ గేటు తెరచుకొని భవనానికి పోతూ దూరంగా తోటలోఉన్న జానకిని చూచాడు. వెంటనే ఆతని కండ్లు నలుమూలలకు తిరిగాయి! ఆతనిదృష్టిపథంలో ఎవరూ అగుపడ లేదు. అక్కడనే ఓ నిమిషం ఆగి మరల ఆమెవైపు దృష్టి సారిం చాడు. ఆమె వెనుక భాగం మాత్రం చెట్లఆకులమధ్యనుంచి అగు పిస్తూంది. వెనుతిరిగి చరచర ఆ తోటలోనికి నడచిపోయాడు, కేశవ రావు ఆమెను సమీపించుకొద్ది ఆతనిగుండె డబల్ స్పీడులో పనిచేసి

శరీరం అంతా ముచ్చెమటలు పోసింది. కేశవరావు ఆమెకు చేరువగా చప్పుడు లేకుండా చేరుకొని వెనుకగా నిలచాడు ఆతని చిన్న దగ్గుతో జానకి అదిరిపడి ఆతనివంక చూచి సిగ్గుతో తలవంచుకొంది. వెనుకగా ఆతని కాలి నల్లజోడు ముందుభాగం కనుబడుతూనే ఉంది ఆమెకు.

"జానకీ—"

"— — —"

"మీ భాను ఎక్కడ"

"ఇప్పుడే క్లబ్బుకి వెళ్ళింది"

'ఊ—గులాబి అంట్లు నీవు పాతేవి"

"— — —"

"తోటమాలి లేడా?—"

"వాడు ముసలివాడు. నేనే సాయంత్రమప్పుడు ఊసుపోడానికి తోటపని చేస్తూంటాను"

'ఆచిన్న గునపంతో త్రవ్వుతూంటే నీ తెల్ల చేతులు ఎఱ్ఱబడి రక్తపుచారలు—"

"మొక్కలు పెంచడం అంటే నాకు చాల సరదా—"

'మొదటిబిడ్డను పెంచే క్రొత్తతల్లిలాగ వేం—' అన్నాడు కేశవుడు చలోక్తిగా జానకి సిగ్గుతో చిరునవ్వు నవ్వుకొంటూ తల వంచుకొంది.

"ఏదీ—నీకు సహాయం చేయనియ్యి— ఆ చిన్న గునపంతో నేను నేలను త్రవ్వుతూంటే నీవు ఈ మొక్కలను—" అంటూ రావు ఆమె ప్రక్క కూర్చోబోతూంటే జానకి బెదురుతూ లేచి నిలువబడింది.

"జానకీ—భయపడుతూన్నావా?— చూడూ — ఇలా ఏకాంతంగా కలుసుకొని నీతో మాట్లాడే అవకాశంకోసమే నేను యిక్కడకు వస్తూన్నాను. ఆ అవకాశం యిప్పటికి భగవంతుడు కూర్చి—"

ఆతని పక్కకు స్నేహపు [illegible] కాంతులు దేవ భూమిగామారింది. ఆతని హృదయం. ఆమె చిన్నారి నవ్వుతో ఎర్రని పెదవులు పైకి తెరచి చిరునవ్వు నవ్వుచు కలవరపెట్టే ముక్కుచివర వెలుతురువంటి ముత్యపు కాంతి అగుపడి, [illegible]లో ఆమె పెదవులను సంస్కరించ ఉబలాటం ఉరకలేసేసరికి కేశవునికి ఆమెతో నే ఆమెను పాటిచేతిని, వణకే, ప్రేమతో [illegible] అతికాపీసంగా వస్తుతాకాడు. జానకి పెదవులపై [illegible] అంతలో సుంటూ ఆతని కేసి చూచి తలవంచుకొంది

"జానకీ—నిన్ను నాకోసం చూచి [illegible] కదూ? —"

"ఆ-ఏమిటో [illegible]"

"నేను రాలేదని విసుగు [illegible] కదూ!-"

"మీరు వచ్చి వస్తున్నారని [illegible] పోతారేమోనని చీకటి అలుముకొనేవరకు యిక్కడ నే—"

"క్షమించు జానకీ—నా మనసు నీకోసమే లాగుతూన్నా పరీక్షలు ఉండడంచేత రాలేకపోయాను...."

"—మా భాను మీరు వ్రాసిన వ్యాసం నిన్న రాత్రి చదివి వినిపించింది—"

"ఎలా ఉంది. నీకు బాగుందా?—"

"నాకు సిగ్గువేసింది. నన్ను గూర్చి వ్రాసినట్లుగనే అనిపించింది. దానితో మా అత్త, భాను గ్రహించి ఆగ్రహం పడతారని భయపడ్డాను. కాని-అలా జరుగలేదు."

"ఎంత శుభయం! నిన్ను వివాహం చేసుకోనున్నానని త్వరలోనే వారికి తెలుప చూస్తున్నాను.

"భానుకి ఈ విషయం తెలుస్తే నేను కృతజ్ఞురాలనని భావించి"

"అందుచేతనే గోవిందంగారికి సూచాయగా తెలుప చూన్నాను. త్యాగమునేమో నిన్ను వివాహం చేసుకోబోతూన్నానని

తెలుపుతూ సీతో పెళ్లి ఖాయపరచుకొని మద్రాసునుంచి తిరిగి రావడంతోనే నిన్ను పరిణయం చేసుకుంటాను—"

"ఇలా చదవడానికి ఎక్కడకు వెళ్ళాలి మీరు"

"ఇప్పటి పరీక్షలు కావడంతోనే పట్నం వెళ్ళి సీటుకోసం ప్రయత్నం చేసుకోదలచాను"

"మన పెళ్లివిషయం యిప్పట్లో తెలియచేయడం నాకిష్టం లేదు. మీరు తిరిగిరావడంతోనే తెలిపి—"

"జానకీ—ఎందుకలా దిగులుపడతావ్ సీతో పెళ్లిఖాయపరచుకొని యిక్కడనుంచు కదలడంలో నాకుగండక కొంతగా ఉంటుంది"

"వద్దు—నామాట వినండి. తిరిగి రావడంతోనే మా అత్తకు తెలిపి ఆమె అంగీకారంతో మన వివాహం జరగడం మంచిది—"

"జానకీ!—వెయ్యి నోళ్ళతో నా ఆత్మ నిన్నే కావాలని కోరుతోంది. చెవుల్లో ప్రతిరాత్రి హోరుమని వినబడుతూ—"

"ఏమి చేయను—మిమ్మల్ని ప్రతినిమిషం చూడాలనే వాంఛ నాలో అతీతశక్తి నన్ను ఆకర్షిస్తూనే ఉంటుంది. కాని-మిమ్మల్ని ప్రేమించి మీ మనసే ఆశలు పెట్టుకొన్న భానుక నామూలంగా ద్రోహం జరుగబోతోందా అనే తీవ్రసమస్య నన్ను వ్యాకుల పరుస్తూ—"

"లేదు-నిజంగా ఆమెను వివాహం చేసుకొనే యిచ్ఛ ఏమాత్రం లేదు నాలో. విద్యార్థులు భర్తమీద అధికారాన్ని చలాయించు."

"అలా అనకండి, ఎందరినో ఆదర్శక విద్యార్థిక దంపతులను చూడడంలేదూ!-మా ఊరులో ఒక డాక్టరుగారు విద్యాధికురాలైన ఒక సాధ్విని వివాహమాడి అధికసౌఖ్యాన్ని అనుభవించుకోవడంలేదూ!-"

"ఎక్కడో ఉంటారు అట్టి ఆదర్శకదంపతులు. కాని-చాలమందిలో ఆదర్శభావం తక్కువని నా నమ్మిక. పురాణాలు-ఇతిహాసాలు,

వారికి ఎగతాళిగా అగుపడి, భర్త పట్ల హిందూనారి కుండవలసిన పూజ్య భావం నశించి—"

"అలా అని మీ భావాన్ని నిందగా చెప్పకండి. ఆమెపట్ల నాకు అధిక గౌరవముంది"

"కావచ్చు-కాని-విద్యాధికురాల వవడంచేతనే అన్వేషణకి తీసి పోననే జ్ఞానంతో ఆమె నాపట్ల ప్రేమను చూపుతోంది-ఏది ఎలా ఉన్నా నీవే నాకు కలసిన ప్రియసఖివి-నామాటలు త్రోసిపుచ్చకు. ఒకరికోసం నిసౌఖ్యాన్ని-కాపురాన్ని త్యజించకూడదు—"

"మీ మాటలే నా కష్టం—నా ధర్మాన్ని నాహృదయాలయంలో మీ మూర్తి ప్రతిష్ఠింపబడి నిత్య ప్రేమపూజలు జరుగుతూన్నాయి. మీ ప్రతిబింబమే నాలో—"అని ఏమో మాటలు జానకి లోతైన తావునుండి వెలువడుతూంటే రావు ఆమెను దగ్గరగా తీసుకొని తాకుతూంటే ఆ నోటికి నోటమాటి గప్పయ్యానా. ఆతని రాకతో జానకిహృదయంలోని మాటలోనే ఆగిపోయి ఆమెనుంచి వేరయి నిలచింది. రావుకూడ కంగారుపడుతూ కొంచెం తేరుకొని—

'రంగయ్యా! వచ్చావటోయ్! నీకోసమే చూస్తూన్నాను.'

"ఏమండీ బాబు! ఏమిటలా!"

'మంచిపుష్పాలు నీచేతిలోంచి పుచ్చుకొని చాలరోజులైంది. ఈదినం కాస్త ఎక్కువ కావలసి నీకోసంవచ్చాను."

"మిమ్మల్ని ఎవరు కాదంటారండి బాబయ్యా! కావలసినపువ్వులు కోసుకోలేక పోయారా!"

"లేదోయ్! నీకోసం చూస్తూంటే తోటలో జానకి కనబడింది. ఆమెతో మాట్లాడుతూ—"

"బాబూ! ఉపరీక్షలు ఆఖరుని తమరు పట్నం వెడతారట కదండి!"

'అవును అక్కడ పెద్ద చదువు సీటుకోసం ప్రయత్నించ వెళుతున్నాను.

'తిరిగీ మళ్ళీ ఎప్పుడురాక___ .

'ఏమో చెప్పలేను. ఈనెలాఖరులలో హిస్టారికల్ ప్లేసెస్ చూడడానికి తక్కువడబ్బుమీదనే మా లెక్చరర్ రైల్వేప్యాసులు తెప్పించాడు. నన్ను తప్పక సరిగా రమ్మని నిర్బంధిస్తూ, మదరాసులో నా సీటుకోసం ఆయనకూడా స్వయంగా రికమెండు చేస్తానన్నారు. ఆ కారణంచేత అటూఇటు ఆఖరున మదరాసులోనే నిలిచిపోయి చదువు సాగిస్తాను"

'తిరిగి తమరు ఇంతలో రారా బాబయ్యా!"

"ఊహూ! బహుశా వీలుపడదనుకొంటాను. ఏలా అయినా 10 నెలలలో మరల రావడం జరుగుతుంది అప్పుడే మీఅందరికి కనబడడం___" అంటూ రావు జానకివంక చూశాడు. జానకి దీనంగా అతని కండ్లలోనికి చూచి, అతని వీడ్కోలుకు విచారం కనబరిచింది కండ్లలో వారిచూపులలోని అంతరార్థం రంగయ్య వెంటకన్నుచూపుతో ప్రక్కగాచూచి వూరుకొన్నాడు.

"రంగయ్యా! మిమ్మల్ని అందరనూ విడచివెళ్ళడం నాకుకష్టంగనేవుంది. కాని ఏమిచేయను___"

"కష్టమెందుకండీ బాబయ్యా! అదృష్టాన్ని ఆహ్వానించడానికి పోతూంటే మిమ్మల్ని చూచి ఆనందపడాలి కాని విచారించడం ఎందుకండీ."

'ఏలాఅయినా ఉన్నవూరును తెలిసిన పరిచితులనూ విడిచి వెళ్ళడం కొంచెం కష్టంగనే ఉంటుందిగదా!'

'చిత్తం అదీనిజమేలెండి___'

"మామరంగయ్యా! ఆపువ్వులు రెండుకోసి యియ్యి నేను వెడతాను

'భాను అమ్మగారిని కలుసుకొనకుండానే వెడతారా?'

'ముందుగనే కలుసుకొని యిలావచ్చాను పువ్వులకోసం. వీలుగావుంటే రేపుమరల వచ్చి ఆమెను కలుసుకొంటాను.' అని

రావు శపుత్తూండగనే రంగయ్య చిన్నగవ్వుతో ఆతనికి రెండుగులాబి పుష్పాల్ని కోసియిచ్చాడు. రావు వాటిని కుసుమవేళ్ళతో అందు కొంటూ కండ్లతో జానకివద్ద సెలవు దీసుకొని అక్కడనుంచి కదలి పోయాడు. జానకికూడ రంగయ్యతో మాట్లాడకుండానే తన భవనం వైపు నడచిపోయింది.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

“నిజమా!’

‘అనిజమండీ! నేను ప్రత్యక్షంగా చూచానండి-చాలామారులు’

‘ఎప్పటినుంచి చూస్తున్నావ్’

‘ఇప్పటికి పదిదినములనుండి నేను చూస్తున్నానండీ.’

‘ఎంతసేపు మాట్లాడి పోతూంటాడా మనిషి?”

‘అరగంటవరకూ మాట్లాడుతూనే వుంటాడు. మాటలలో ఆమె చేతుల్నీ శరీరాన్నీ తాకుతూ ఆదరంతో’

‘నిజమా రంగయ్యా!”

‘తమదగ్గర అబద్ధమాండీ అమ్మా!’

‘ఇంతకాలం నాతో చెప్పకుండా ఎలా ఊరుకున్నావ్-’

‘అసలు మీ చెవిలో వేద్దామనుకొన్నాను కానీ, పెద్దవారి ఇండ్లలోని విషయాలు చూచినా మరచిపోవాలనే సిద్ధాంతంతో నేను-

‘ఇటువంటి విషయాలు యజమానురాలితో చెప్పకుండ మరుగుపరచడం నేరంకదూ! ఇంతవరకూ—’

‘అమ్మాయిగారితో కలిసీ మెలసీ ఉండేలానే జానకమ్మ గారితో కూడవుంటున్నారని అనుకొని వూరుకొన్నానండి’

‘మన భానుని ఆతనికిచ్చి వివాహము చేయుదలచాముకదా ఆకారణంచేతనే ఆతనితో భానుని అంత చనువుగా తిరగడానికి ఒప్పుకొన్నాను అన్నివిధాలా ఈడులోనూ—విద్యలోనూ భానుకి తగిన వరుడుకదా అని సమాధానపడి—

"అంటే ఆ అయ్యగారికి భాను అమ్మగారిని యిచ్చి పెండ్లి చేయదలచారన్న మాట."

"ఊ—అందుచేతనేగా ఆతనిని అంత చనువుగా లోనికి స్వంత మనిషిలా రానిస్తూండేది. లేకుంటే రెండవ మగవాడు మనగుమ్మం ఎక్కగలడా ?—చనువుకొనే ఆడపిల్లలు అదుపు ఆజ్ఞ లేక మగవాళ్ళ వెంట తిరుగుతారంటారు కాని—మన భాను విషయంలో 'అలా జరగనివ్వను. వంశగౌరవాలు కాపాడుకోడానికి తగిన వరునకిచ్చి వివాహం చేయడమే నా నిశ్చయం—"

అదాండి!—ఊ—ఐతే ఆ బాబుగారికి అదేంపని. చక్కని చుక్కలా భానుమ్మగారు ఉంటూంటే మళ్ళీ అసలు సందకాడ ఆజానకమ్మగారితో మాట్లాడడం ఏమిటండీ — ఆయనకి ఆ బుద్ధి బాగుండలేదు"

"కేశవరావు రేపే ప్రయాణం పెట్టుకొన్నాడు లెక్చరర్ గారితో టూర్ చేయడానికి. నీవు చెప్పిన విషయాన్ని గూర్చి ఆతనినే అడిగి తేల్చుకొంటాను—"

"మరి—అమ్మాయిగారికి ఈ విషయం తెలుస్తే దుఃఖపడతారను కొంటానండీ—"

"ఆతనిసంగతి అదికూడ తెలుసుకోవడమే మంచిది. ఇంతగా దానిని నమ్మించి యింట్లో చేరి యితర స్త్రీలతో పరిచయాలు కల్పించుకొని తన చంచలబుద్ధిని కనబర్చుకొన్నాడు."

"జానకమ్మగారికి మాత్రం బుద్ధి ఉండక్కర్లేదండీ' పరాయి మొగాడితో అంత చనువుగా 'శరీరంయిచ్చి మాట్లాడడానికి."

"అవును. అదీనిజమే యౌవనబిగిలో తన ధర్మాన్ని మరచి చరిస్తూంది. నాయింటిలో చేరి నా గుండెకే కుంపటిపెట్ట సంకల్పించు కొన్నది కాబోలు. నా భానుజీవితంలో విషపురుగై —'

"అమ్మా—భానుగారి స్వభావం నాకు తెలుసు. ఈవిష

యం విన్నారంటే మీకంటే పట్టుదల ఎక్కువ గనక భానుగారు మనస్సు మార్చుకొని తనకా పెండ్లి వద్దని చెప్పి వేస్తారు "

"అవును. ప్రేమలేని పెండ్లి దానికి అక్కర లేదని చెప్పివేస్తుంది. మగవాళ్ళు చంచలస్వభావులు. వాళ్ళమనస్సు తుమ్మెదలా ప్రతి పుష్పంమీద వాలచూస్తుంది. ఆసంఘటనలు భానుతో చెపుతే దాని మనస్సు పాడు చేసిన దాన్నవుతాను. తొందరపడి ఈ విషయాలు దానికి ఎరుకపరచకూడదు. కేశవరావే దానికి తగినభర్త. అతడనే ఆమెకు సమకూర్చ ప్రయత్నించాలి "

"సంబంధం మంచిదైనప్పుడు పోనివ్వకండమ్మా."

"రంగయ్యా——"

"అమ్మా!——"

'ఈ విషయం భానుకి తెలుపవద్దు. అదిచాల బాధపడుతుంది"

"చిత్తం. చెప్పనండి."

'అసలు ఈవిషయం నాకు తెలిసినట్లు జానకికి కూడ తెలియ కూడదు. తెలిసిందా ?——"

''ఆ. అలానేనండి. ఆమెకు మాత్రం ఎందుకు చెపుతానండి నేను——"

"——ఊ——అందుచేతనే ఆతని చూపులన్నీ ఆజానకిమీద ఉండేవి. దానిని కాఫీ తెమ్మనేవాడు, పైగా విధవస్త్రీలపెండ్లి విషయంలో వివాహానికి వాళ్ళు అర్హులని కాగితాలమీద చదవాసే వాడు. దీనినిబట్టిచూస్తే జానకిని ఆతడు ప్రేమిస్తూన్నాడేమో !'

"ప్రేమ కాకపోతే ఏటండీ అదంతా అసలుసంగతి కాదు."

"అవును ప్రేమిస్తూన్నాడు. పెండ్లికాలంలో జానికినే వివాహం చేసుకొంటానని కూడ అనగలడు. ఆతనిముందు చేష్టలు అన్నీ పరికించి దృష్టికి తెచ్చుకొని యోచిస్తే జానకిపట్ల ఆతనికి గల ప్రేమ యిప్పుడు అర్థమౌతూంది నాకు"

"మరి—ఆయన ఆ జానకమ్మనే. కావాలంటే మన భాను అమ్మాయిగారికి మనసు బాధపడదూ?—"

"అలా జరుగకుండ ప్రయత్నిస్తాను ఈ విషయం నీవు ఎవరితోనూ అనకుండ ఊరుకో. నేను తగిన మార్గం యోచించి"

"అమ్మగారూ—ఒక్కలాగ చేయకూడదండీ!-"

"ఏమిటి-"

"ఆయన ఊరువిడచి ఏలాను రేపు వెళుతున్నారుగా. ఆయన తిరిగి వచ్చేలోపల జానకమ్మగారికి మరియొకరితో వివాహం చేసివేస్తే-"

"అవును. అదే యోచిస్తున్నాను నేనుకూడ అలాగే జరిగించి తీరుతాను."

"మరి-ఆమెగారు వప్పుకోకపోతే చిక్కురాదండీ-"

"అదే ప్రయత్నిస్తాను. లేకుంటే చాలమార్గాలున్నాయిలే."

"భానుగారంటే జానకమ్మగారికి చాల దయకదాండీమరి యిలా చేయడం ఆవిడగారికి ఏంబాగుందండీ.'

"భానుకుకూడ జానకిఅంటె అధిక అనురాగం. అందుచేతనే భయపడుతున్నాను ఈసంగతి తెలుస్తే భాను ఆతనితో వివాహాన్ని తోసిపుచ్చి, జానకినిచ్చి ఆయనకు చేసుమంటుంది."

"అలాఅయితే కొంప మునిగిందన్నమాటే మీకోరిక అప్పుడు కొనసాగకుండ పోతుంది."

"ఇప్పుడు మునిగిపోయినవిషయం దీనితో ఏమీలేదు. నీవు మాత్రం ఈవిషయం రెండవచెవికి—"

"మీరు యింతగా చెప్పాలా'—మీదగ్గర బ్రతికేవాణ్ని' మిమ్మల్ని కాదని నేను బ్రతకగలనటండీ—"అని రంగయ్య చెపుతూండగనే భాను ఆస్థలానికి వచ్చింది

"ఏమిటే అమ్మా—రంగయ్యతో ఈదినం తీరికగా కబుర్లు మొదలెట్టావ్."

ఆతని [illegible] స్నేహము [illegible] [illegible] [illegible] దేవ భూమిగానూ [illegible] ఆతని [illegible] [illegible] [illegible] ఎర్రని పెద వులు పైకి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వెలు తురువంటి [illegible] అగుపడి, [illegible] ఆను [illegible] [illegible] రించ [illegible] [illegible] కేశవునికి ఆమెగాత్రోనే ఆమె నుసు పాటిచేసిని, [illegible] [illegible] [illegible] అతికాపీనంగా వస్తు తాకాడు. జానకి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఆతని కేసి చూచి తలవంచుకొంది.

"జానకీ—నిన్న [illegible] [illegible] కదూ? —"

"ఆ-[illegible] [illegible]."

"నేను రాలేదని [illegible] [illegible] [illegible]-"

"మీరువచ్చి [illegible] [illegible] [illegible] చీకటి అలుముకొనేసంతవు [illegible] [illegible]—"

"క్షమించు [illegible] [illegible] [illegible] కోసమే [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] చేత [illegible] [illegible]—"

"—మా భాను మీరువ్రాసిన వ్యాసం నిన్నరాత్రిచదివి విని పించింది—"

"ఎలాఉంది. నీకు బాగుందా? —"

"నాకు సిగ్గువేసింది. నన్నుగూర్చి వ్రాసినట్లునే అని పించిం ది. దానితో మాఅత్త, భానూగ్రహించి ఆగ్రహి [illegible] భయ పడ్డాను. కాని-అలా జరుగలేదు."

"ఎంత శుభయం! నిన్ను వివాహంను చేసుకొనబోతూన్నానని త్వరలోనే వారికి తెలుప చూస్తున్నాను.

"భానుకి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"

"[illegible] చేతనే [illegible] [illegible] సూచా[illegible] తెలుప చూ స్తున్నాను. త్యాగము నేనేన నిన్ను వివాహం చేసుకో బోతూన్నానని

తెలుపుతూ సీతతో పెళ్లి ఖాయపరచుకొని మదరాసునుంచి తిరిగి రావడంతోనే నిన్ను వివాహం చేసుకొంటాను—"

"లా చదవడానికి ఎప్పుడు వెళ్ళాలిమీరు"

"ఇప్పాట పరీక్షలు కావడంతోనే పట్నంవెళ్ళి సీటుకోసం ప్రయత్నం చేసుకోదలచాను."

"మన పెండ్లివిషయం యిప్పట్లో తెలియచేయడం నాకిష్టం లేదు. మీరు తిరిగిరావడంతోనే తెలిపి—"

"జానకీ—ఎందుకిలా దిగులుపడతావ్ సీతతో పెళ్లిఖాయపరచుకొని యిక్కడనుంచి కదలడంలో నాగుండెకు శాంతిగా ఉంటుంది"

"వద్దు—నామాటవినండి. తిరిగి రావడంతోనే మాఅత్తకు తెలిపి ఆమె అంగీకారంతో మనవివాహం జరగడం మంచిది—"

"జానకీ!—వెయ్యి నోళ్ళతో నాఆత్మ నిన్ను కావాలనికోరుతోంది. చెవుల్లో ప్రతిరాత్రి హాహాకారమని వినబడసూ—"

"ఏమిచేయను—మిమ్మల్ని ప్రతినిమిషం చూడాలనే వాంఛ నాలో అతీతమై నన్ను ఆందోళన పరుస్తూనే ఉంటుంది. కాని-మిమ్మలను ప్రేమించి-మీరు కూడనే ఆశలుపెట్టుకొన్న భానుకి నామూలంగా ద్రోహం జరుగబోతోందా అనే తీవ్రసమస్య నన్నువ్యాకుల పరుస్తూ—"

"లేదు-నిజంగా ఆమెను వివాహం చేసుకొనే యిచ్ఛఎన్నడూ లేదునాకు. విద్యార్థినులు భర్తమీద అధికారాన్ని చలాయించు."

"అలా అనకండి. ఎంతమంది ఆదర్శక విద్యార్థిక దంపతులను చూడటంలేదు!-మా ఊరులో ఒకడాక్టరుగారు విద్యార్థినురాలైన ఒక సాధ్విని వివాహమాడి అధికసౌఖ్యము లందుకొనడంలేదా!-"

"ఎక్కడో ఉంటారు అట్టి ఆదర్శకదంపతులు. కాని-చాల మందిలో ఆసద్భావం తక్కువని నానమ్మిక. పురాణాలు-ఇతిహాసాలు

కాదికి ఏకైక ప్రతిబింబమని [illegible] సౌందర్యానికి [illegible] సుందరములసిరి పూజ్యభావం వహించి—’

“అలా అని మాభావన నిందకు రవకండి. ఆమెపట్ల నాకు అధిక గౌరవముంది ”

“కావచ్చు-కాని-విద్యాధికుడ నవడంచేతనే తనస్టేటస్‌కి తీసి పోననే భావంతో ఆమె నాపట్ల ప్రేమను చూపుతోంది-ఏది ఎలా ఉన్నా నీవే నాకు కావలసిన ప్రియదేవతవు-నామాటల త్రోసిపుచ్చకు. ఒకరికోసం నీసౌఖ్యాన్ని-ఆనందాన్ని త్యజించచూడకు—”

“మీ మాటలే సత్యం— నా ధర్మాన్ని నాహృదయాల యాలో మీ మూర్తి ప్రతిష్టింపబడి నిత్య ప్రేమపూజలు జరుగుతూ న్నాయి. మీ ప్రతిబింబమే నాలో—”అని ఏమో మాటలు జానకి లోతైన తావునుండి వెలువడుతుంటే రావు ఆమెను దగ్గరగా తీసుకొని తాకుతూంటే ఆ పోర్టికోకి తోటమాలి రంగయ్యవచ్చాడు. అతని రాకతో జానకిహృదయంలో షాక్ కొట్టినట్లయి ఆతనినుండి వేరయి నిలచింది. రావుకూడ కంగారుపడుతూ కొంచెం తేరుకొని—

‘రంగయ్యా! వచ్చావటోయ్! నీకోసమే చూస్తూన్నాను.’

“ఏమండిబాబు! ఏమిశెలవ్!”

‘మంచిపువ్వులు నీచేతిలోంచి పుచ్చుకొని చాలరోజులైంది. ఈదినం కాస్త ఎక్కువ కావలసి నీకోసంవచ్చాను ”

“మిమ్మల్ని ఎవరు కాదంటారండి బాబుగారు! కావలసినపువ్వులు కోసుకోలేకపోయారా!”

“లేదోయ్! నీకోసం చూస్తూంటే తోటలో జానకి కనబడింది. ఆమెతో మాట్లాడుతూ—”

“బాబూ! ఈపరీక్షలు ఆఖరుని తమరు పట్నం వెడతారట కదండి!”

‘అవును అక్కడ పెద్దచదువు సీటుకోసం ప్రయత్నించ వెళ్తున్నాను.

'తిరిగీ శాస్త్రీ ఎప్పుడు రాక—'

'ఏమో! చెప్పలేను. ఇక్కడున్నప్పుడు హిస్టారికల్ సైన్స్ చూడడానికి తీసుకువెడతాననుకున్నాను. ... కంట్రీకి తీసుకువెళ్లాలని చెప్పించారు. ఇన్ని ప్రదేశాలు సరిగా రాస్తూ నిర్బాధిస్తూ, మదరాసులో నా సీటుకోసం ఆయన కూడా స్వయంగా ఏర్పాటు చేస్తానన్నారు. ఆ కారణంచేత ఆటూరు ఆఖరున మదరాసులోనే దిగిపోయి నన్ను సాగిస్తాను."

'తిరిగి తమరు ఇక్కడికి రారా బాబయ్యా!"

'ఊహూ! బహుశా వీలుపడదనుకుంటాను. ఏలా అయినా 10 నెలల్లో పెళ్లి చెయ్యడం జరుగుతుంది. అప్పుడే మీ అందరికీ కనబడడం—" అంటూ రావుగారు కిటికీ "మాశాను, జాలిగా దీనంగా ఆతని కండ్లలోకి చూచి, అతని పెదవులకు విచారం కనబరచింది కంఠంలో. పరిమాణాలలోని ... రంగయ్య ... చూపుతో ప్రకాశాన్ని చూచి పూసుకొన్నాడు.

"రంగయ్యా! నిన్నూ అందరినీ విడచి వెళ్ళడం నాకు కష్టంగానే ఉంది. కాని ఏమి చేసేను —"

"కష్టమెందుకండీ బాబయ్యా! మన్మథరావుగార్ని ఆహ్వానించడానికి పోతూంటే మిమ్మల్ని చూచి సంతోషపడాలి కాని విచారించడం ఎందుకండి."

'ఏలాగయినా ఉన్నన్నాళ్ళూ తెలిసిన పరిచితులనూ విడిచి వెళ్ళడం కొంచెం కష్టంగనే ఉంటుందిగదా!'

'సత్యం అదీనిజమేనండి.'

"మా రంగయ్యా! ఆ పుష్పాలు రెండుకోసి ఇయ్యి నేను వెడతాను.

'భాను అమ్మగారిని కలుసుకోకుండానే వెడతారా?'

'వెళ్ళేదారిలోనే కలుసుకొని ఇస్తాను. పువ్వులకోసం నీలుగావుచేసే రేపు పసారల వచ్చి ఆమెను కలుసుకొంటాను.' అని

రావు చెపుతూండగనే రంగయ్య చిన్నగవ్వుతో ఆతనికి రెండు గులాబి పువ్వుల్ని కోసియిచ్చాడు. రావు వాటిని మునివేళ్ళతో అందు కొంటూ కిండ్లతో జానకివద్ద సెలవు దీసుకొని అక్కడనుంచి కదలి పోయాడు. జానకికూడ రంగయ్యతో మాట్లాడకుండానే లోన భవనం వైపు నడచిపోయింది.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

“నిజమా!’

‘అనిజమండీ! నేను ప్రత్యక్షంగా చూచాను చాలామాట్లు’

‘ఎప్పటినుంచి చూస్తున్నావ్’

‘ఇప్పటికి పదిరోజులనుండీ నేను చూస్తున్నానండీ.’

‘ఎంతసేపు మాట్లాడి పోతూంటాడాయన?’

‘అరగంటవరకూ మాట్లాడుతూనే వుంటాడు మాటలలో. ఆమె చేతుల్ని శరీరాన్ని తాకుతూ ఆదరంగా.’

‘నిజమా రంగయ్యా!”

‘తమదగ్గర అబద్ధమాడతానండీ అమ్మా!’

‘ఇంతకాలం నాతో చెప్పకుండా ఎలా ఊరుకున్నావ్-”

‘అసలు మీ చెవిలో వేద్దామనుకున్నాను కాని, పెద్దవారి ఇండ్లలోని విషయాలు చూచినా మరచిపోవాలనే సిద్ధాంతంతో నేను-

‘ఇటువంటి విషయాలు యజమానురాలితో చెప్పకుండ మరుగుపరచడం నేరంకదూ! ఇంతవరకూ —’

‘అమ్మాయిగారితో కలిసీ మెలసీ ఉండేలానే జానకమ్మ గారితో కూడవుంటున్నారని అనుకొని ఊరుకొన్నానండి’

‘మన భానుని ఆతనికిచ్చి వివాహము చేయదలచాముకదా ఆకారణంచేతనే ఆతనితో భానుని అంత చనువుగా తిరగడానికి ఒప్పుకొన్నాను. అన్నివిధాలా ఈడులోనూ — విద్యలోనూ భానుకి తగిన వరుడుకదా అని సమాధానపడి—’

"[illegible] ఇస్తున్నారిప్పుడు [illegible]
[illegible]"

"ఊఁ—అంచేతనేగా ఆతనిని అంత చనువుగా లోనికి స్వంత మనిషిలా రానిస్తూండేది. లేకుంటే రెండవ మగవాడు మనగుమ్మం ఎక్కగలడా ?—చనువుకొనే ఆడపిల్లలు అదుపు ఆజ్ఞలేక మగవాళ్ళ వెంట తిరుగుతారంటారు కాని—మన భాను విషయంలో అలా జరగనివ్వను. వంశగౌరవాలు కాపాడుకోడానికి తగిన వరునకిచ్చి వివాహం చేయడమే నా నిశ్చయం—"

అదాండి !—ఊఁ—ఐతే ఆ బాబుగారికి అదేంపని. చక్కని చుక్కలా భానుమ్మగారు ఉంటూంటే మళ్ళీ అసలు సూదకాడ ఆజాన కమ్మగారితో మాట్లాడడం ఏమిటండీ — ఆయనకి ఆ బుద్ధి బాగుండలేదు "

"కేశవరావు రేపే ప్రయాణంపెట్టుకొన్నాడు లెక్చరర్ గారితో టూర్ చేయడానికి. నీవు చెప్పిన విషయాన్ని గూర్చి ఆతని నే అడిగి తెల్సుకొంటాను—"

"మరి—అమ్మాయిగారికి ఈ విషయం తెలుస్తే సుఃఖపడతారను కొంటానండి—"

"ఆతనిసంగతి అదికూడ తెలుసుకోవడమే మంచిది. ఇంతగా దానిని నమ్మించి యిండ్లలో చేరి యితర స్త్రీలతో పరిచయాలు కల్పించుకొని తన చంచలబుద్ధిని కనబర్చుకొన్నాడు."

"జానకమ్మగారికి మాత్రం బుద్ధి ఉండక్కర్లేదండీ' పరాయి మొగాడితో అంత చనువుగా శనీరంయిచ్చి మాట్లాడడానికి."

"అవును. అదీనిజమే యౌవనబిగిలో తన ధర్మాన్ని మరచి చరిస్తూంది. నాయింటిలో చేరి నా గుండెకే కుంపటిపెట్ట సంకల్పించుకొన్నది కాబోలు. నా భానుజీవితంలో విషపురుగై —'

"అమ్మా—భానుగారి స్వభావం నాకు తెలుసు. ఈవిష

యం విన్నారంటే విరాకంటే పట్టుదల ఎక్కువ గనక భానుగారు మనస్సు మార్చుకొని తనకా పెండ్లి వద్దనిచెప్పి వేస్తారు"

"అవును. ప్రేమలేనిపెండ్లి దానికి ఇక్కర లేదని చెప్పి వేస్తుంది. మగవాళ్ళు చంచలస్వభావులు. వాళ్ళ మనస్సు తుమ్మెదలా ప్రతి పుష్పంమీద వాలచూస్తుంది ఆసంఘటనలు భానుతో చెప్పి తేవాని మనస్సు పాడుచేసిన దాన్నవుతాను. తొందరపడి ఈ విషయాలు దానికి ఎరుగపరచకూడదు. కేశవరావే దానికి తగినభర్త ఆతనినే ఆమెకు సమకూర్చ ప్రయత్నించాలి."

"సంబంధం మంచిదైనప్పుడు పోనివ్వకండమ్మా."

"రంగయ్యా—"

"అమ్మా!—"

"ఈ విషయం భానుకి తెలుపవద్దు. అదిచాల బాధపడుతుంది"

"చిత్తం. చెప్పనండి."

"అసలు ఈవిషయం నాకు తెలిసినట్లు జానకికి కూడ తెలియ కూడదు. తెలిసిందా?—"

"ఆ. అలా నేనండి. ఆమెకు మాత్రం ఎందుకు చెపుతానండి నేను—"

"—ఊ—అందుచేతనే ఆతని చూపులన్నీ ఆజానకిమీద ఉండేవి. దానిని కాఫీ తెమ్మనేవాడు, పైగా విధవస్త్రీలపెండ్లి విషయంలో వివాహానికి వాళ్ళు అర్హులని కాగితాలమీద చెడవ్రాసే వాడు దీనినిబట్టిచూస్తే జానకిని ఆతడు ప్రేమిస్తూన్నాడేమో!"

"ప్రేమ కాకపోతే ఏటండీ అదంతా అసలుసందకాడు."

"అవును ప్రేమిస్తూన్నాడు పెండ్లికాలంలో జానికినే వివాహం చేసుకొంటానని కూడ అనగలడు. ఆతనిముందు చేష్టలు అన్నీ పరికించి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని యోచిస్తే జానకిపట్ల ఆతనికి గల ప్రేమ యిప్పుడు అర్థమౌతూంది నాకు"

"నాకు—ఆయన ఆ జానకమ్మనే కావాలంటే మరి భాను అమ్మాయిగారికి మనసు బాధపడదూ?—"

"అలా జరుగకుండ ప్రయత్నిస్తాను. ఈ విషయం నీవు ఎవరితోనూ అనకుండ ఊరుకో నేను తగిన మార్గం యోచిస్తా"

"అమ్మగారూ—ఒక్కలాగ చేయకూడదండీ!-"

"ఏమిటది-"

"ఆయన ఊరువిడిచి పలాను రేపు వెళుతున్నారుగా. ఆయన తిరిగి వచ్చేలోపల జానకమ్మగారికి మరియొకరితో వివాహం చేసివేస్తే-"

"అవును. అదే యోచిస్తున్నాను నేనుకూడ అలాగే జరిగించి తీరుతాను"

"మరి-ఆమెగారు వప్పుకోకపోతే చిక్కౌతుందండీ-"

"అదే ప్రయత్నిస్తాను. లేకుంటే చాలమార్గాలున్నాయిలే."

"భానుగారంటే జానకమ్మగారికి చాల దయకదాండి మరి యిలా చేయడం ఆవిడగారికి ఏం బాగుందండీ."

"భానుకకూడ జానకంటె అధిక అనురాగం. అందుచేతనే భయపడుతున్నాను. ఈసంగతి తెలుస్తే భాను ఆతనితో వివాహాన్ని త్రోసిపుచ్చి, జానకినిచ్చి ఆయనకు చేస్తుమంటుంది."

"అలాఅయితే కొంప మునిగిందన్నమాటే మీకోరిక అప్పుడు కొనసాగకుండ పోతుంది."

"ఇప్పుడు మునిగిపోయినవిషయం దీనితో ఏమీలేదు. నీవు మాత్రం ఈవిషయం రెండవచెవికి—"

"మీరు యింతగా చెప్పాలా'—మీదగ్గర బ్రతికేవాణ్ణి' మిమ్మల్ని కాదని నేను బ్రతకగలనాటండీ—"అని రంగయ్య చెప్తూండగనే భాను అక్కడికి వచ్చింది

"ఏమిటే అమ్మా—రంగయ్యతో ఈదినం తీరికగా కబుర్లు చెప్పుకొంటున్నావ్."

"అబ్బే—మీమాటంటే కాదండయ్యా ఇదంతా మా స్వంత సొదండి—"

"రంగయ్యా—నువ్వు వెళ్ళి నీపనులు చూచుకో-" అంటూ గోవిందమ్మగారు ఆతని ప్రసంగధోరణిలో అడ్డుపడి అక్కడనుంచి పంపివేసింది

"రంగయ్య సోదివింటూ కూర్చున్నావేమిటే నువ్వు."

"ఏదో చెప్పుకొంటున్నాడు పూర్వపు వాడికుటుంబకష్టాల్ని"

"ఎంతఓపికే నీకు వాడిసోది వినడానికి."

"ఏంపను దిగులుక కూర్చోపోడానికి."

"మూశావే ఊలుబనీను-"

"ఎక్కడిది."

"రెడీమేడ్ షాపులో కొన్నాను."

"చలికాలంలో కొనడంమాని వేసవికాలంలో ఊలుబనీను లేమిటి!—నీకేమైనా మతిపోయిందా?-"

"పేను అల్లుతున్నానుగా. ఎవరికో అప్పుడుచూచి మాట్లాడు.

"నీకు కావాలా యిది."

"ఉహూం-రేపు రావు కేంపుపెట్టుకొన్నాడుగా లెక్చరర్ గారితో అవి అన్నీ శీతలప్రదేశాలు. అంచేత యోచించి యిది ప్రజంటేషనుగాయిస్తే ఆతనికి పనిచేసి, జ్ఞాపకచిహ్నంగా ఉంటుందికదా అని కొన్నానే. బాగుండలేదా నా ఊహ!-"

"పిచ్చిదానవు. ఏదోచెయ్యి."

"రేపు వెళ్ళేముందు చెప్పడానికి వస్తాడుగా. అప్పుడు ఆతనికి యిది బహుమానమంటూ బహూకరిస్తాను."

"జానకి ఏమి యివ్వబోతోంది ఆతనికి.

"దానికి ఆయనతో మాట్లాడడమంటేనే సిగ్గు. అది ఏమి యివ్వగలుగుతుంది. ఇంతకాలంనుంచి మనయింటికి వస్తూన్న ఆయ

నతో మాట్లాడడానికేప్పుడైతే [illegible] ప్రపంచంలో యిది ఎందుకు పనికివస్తుందే!—"

"ఊహించలేని నా జీవిత చరిత్ర నీవు విచారపడక్కర్లేదు. అది నీకిప్పుడు అన్నివిధాల తెలిసిందేగ"

"ఏదో దాచిపెట్టి వెనుక వేసుకొని మాట్లాడతావ్, అది తెలివి తక్కువతనంటే నీకు కోపం నాకు మాత్రం లేదటే అదంటే ప్రేమ!—"

"నీకు లేనిది ఎవరింటారు!- నాకుకూడా ఉండాలిగా నీవల్ల"

"అలా అనకే. నాకది అంటే భయప్రాణాలున్నా—"

"హూం—అలా ఉండాలనే నేను కోరేది" అని నిట్టూర్పు విడుస్తూ గోవిందమ్మ అక్కడనుంచి లేచింది.

'వెడతావేమే—'

'నాకేం పనిలేదా నీదగ్గర కూర్చుండడానికి' అంటూ ఆమె వెనుతిరిగి చూడకుండా వెళ్ళిపోయింది. భాను జాకెట్టుకోసం కేకపెడుతూ ఓలుబనీను భుజంమీద వేసుకొని మేడపైకి పరుగెత్తింది.

౪

"మీ వయస్సు?"

'యిరువది ఎనిమిది'

'ఇంతకాలం అవివాహితులుగా ఉండడానికి కారణం?'

'నా సోదరుణ్ణి గొప్పవానిగా పేరుప్రతిష్టలలోనికి తీసుకొని వచ్చు కోరికతప్ప నాకు పెండ్లిమీద కోరికయింతగా ఉండేది కాదు'

'తమ్ముని చదువుకోసం మీరు వివాహాన్ని మానుకోవడం బాగుండలేదు. ఈవయసులో వివాహం చేసుకోకుండా ఉండకూడదను కూడ.

'నాకు కోరిక అంతగా లేకపోవడంచేత ప్రయత్నించక ఊరుకొన్నాను.'

"మీరాది అగ్గిపెట్టెల వ్యాపారం కదూ?'

'అవును.'

'మీ వ్యాపారాన్ని గూర్చి మిమ్ములను గూర్చి విన్నాను.'

'ఎవరివల్ల విన్నారు?'

'మీ కేశవరావు వల్లనే?'

'వాడిని ఎలా ఎరుగుదురు మీరు?'

'నా అమ్మాయి భాను ఆతనితో చదువుతోంది. ఆకారణంచేత ఆతడు మా యింటికి విరివిగా వచ్చేవాడు.'

'విన్నాను మీరు మా యింటికి రావాలని తహతహలాడుతున్నట్లుగా ఒకటిరెండు మారులు నాతో వాడు అన్నాడు కూడాను. మీరాకవల్ల మాయిల్లు పావనమైంది.'

'మీ వాడికి ఇప్పట్లో వివాహం చేస్తారా?'

'ఆ ప్రయత్నం ఇప్పటివరకు పెట్టుకొనలేదు."

'మీ వివాహం కూడ అయితేకాని వివాహం ఎలా జరుగుతుంది లెండి. ఒక్కమాట మీతో సూటిగా చెప్తాను.":

"ఏమిటది?"

'మా యింటిలో నా మేనకోడలు ఒక అమ్మాయి వుంది. అది కూడ పెండ్లీడులో నున్నది. ఈ విషయం మీవాడు మా చెవిలో వేయడంచేత ఆ అమ్మాయిని మీకిచ్చి వివాహం చేయ నిశ్చయించుకొన్నాము.

'గొప్పయింటి బిడ్డను నావంటి వానికిచ్చి—

'అలా అనకండి మీ సాంప్రదాయకమే మాకు కావలసింది. అందులోనూ మీ పూర్వచరిత్ర సాకల్యంగా వాకబుచేసి తెలుసుకొనే స్థిరపరిచాను. ఆ అమ్మాయికి కూడ తండ్రితప్ప తదితరులు లేరు. ఆతనికి

పొట్టజరిగిపోడానికి వాడికేదో వుంది. అంతేత దాని బాధ్యత నేను వహించాను అని గోవిందన్న అంటూండగా తలుపుకు జేరబడి కూర్చున్న రాజారావుగారి ముఖంలో సంబరపడుతూ-

"సరే అదేదో మీచేతులతో నే కానిచ్చి వాడితలమీద నాలుగు అక్షింతలు మీరే వేసెయ్యండి."

'ఎంతమాట పెద్దలు మీరుకూడ పూనుకుంటే ఈవారంలో నే ఆకాస్తా కాదనిపిద్దాం."

'ఈవారంలో నే!

'ఊం. మళ్ళీ నెలలో ముహూర్తాలు లేవు. డబ్బుకోసం యోచించకండి పెండ్లికికావలసినది నేను పెట్టుకుంటాను.'

'అదికాదు నేను యోచించేది మా తమ్ముడు లేకుండా నా వివాహం జరగడం నాకిష్టంలేదు."

'అతడు ఎందుకండీ మీకివాళ! మేమంతా లేమండి!-- అయినా కేంపులో ఉన్నతనిని రమ్మనడం ఎందుకు. నేను చేసేది కాదంటూడా వచ్చి పదినెగ నినిమాచి సంబరపడతాడు."

'అవును మీమంచిని కూర్చి పలుమారు మాతో చెపుతూ నే వుండేవాడండి మా కేశవుడు అని అందించింది యిస్తరి తల్లి.

'రాజారావుగారూ! అనవసరంగా బోలెడు డబ్బు ఖర్చుపెట్టుకొని వెళ్ళిన ఆయన తిరిగి ఈకాస్త మహాకార్యంకోసం రప్పించడం ఎందుకండీ. రావడంతో నే యింటిలో పడినెను చూచిఆనందపడతాడండీ.

'ఊం... సరే. మీయిష్టం.'

'ఆ అమ్మాయిఅంటే ఆతనికి అధికగౌరవం ఆవిడ ఒదిన అయిందని తెలుస్తే బ్రహ్మారథం పట్టడూ!—"

'కానివ్వండి మీ యిష్టానికి వ్యతిరేకంగా మాట్లాడలేము.'

'ఆ అమ్మాయికి చిన్నతనంలో నే భర్తపోయినాడని తెలసి ఆమెపట్ల సానుభూతి తెలుపుతూ ఆతడు వ్రాసిన వ్యాసాలు."

„ఆమె విధవా?—

„అవును అది ఏ పగని క్షణంలో భర్త గతించాడు. అప్పుడే అనేకసంబంధాలు వచ్చాయి కాని—అమ్మాయిని మీకే యిచ్చు తలంపుతో మీకే ఖాయపర్చను మీతమ్మునికి పూర్తిగా యిష్ట మని చెప్పడానికి ఆతనిచేత వ్రాయబడ్డ ఈ వ్యాసాలే మీకు నిదర్శనం అంటూ బేగ్‌లోని ఆతడువ్రాసినవ్యాసాలకాగితాలు ఆతనిముందు విస రించి గోవిందమ్మ

„చూచారులెండి ఆ దినం బుక్‌పోస్టులో భారతిపుస్తకం రావడంతోనే నాకీ వ్యాసం చదివాను వాడి కోరికకూడ అటువంటి ఎంగ్ విడోస్‌కి చేయూతనివ్వమనే”

„అవునుగదా!—అటువంటప్పుడు మీరు పెళ్ళితోటి ఆమెను వివాహం చేసుకోవచ్చుగా. ఇదిగో ఆమెఫోటో చక్కనిచుక్క— మీకు తగిన భార్యకూడ ఇదిగో—చూడండీ మీరుకూడ- “అంటూ ఆఫోటో ఆతని మునివేళ్ళకి అందించింది గోవిందమ్మ. కాబోవు కోడల్ని కొంతసేపు ఆశతో కన్నులు పెద్దవిచేసి చూచింది ముసలితల్లి.

„చక్కగనే ఉంది నాకు అదృష్టం ఉండబట్టే యిటువంటి కోడలు నాయింటికి రాబోతోంది. తొందరలోనే చేయండి వివాహాన్ని మీ యిష్టము వచ్చిన ముహూర్తానికి మేముకూడ సిద్ధం.”

„మీరు ఏమంటారండీ రాజారావుగారు?”

„మీ యిష్టానికి వ్యతిరేకముగా మాట్లాడనని చెప్పగా—అందు లోనూ పెద్దలు మీమాట కొట్టివేయగలనా?—

„అయితే—యివే ఖాయపుమాటలు ముహూర్తం వ్రాయించి పంపుతాను.”

„అలాగేలెండి—”అన్నాడు రాజారావు అణకువ అగుపరుస్తూ గోవిందమ్మ వారిదగ్గరనుంచి సెలవుతీసుకొని కారులో వెడలి పోయింది.

♦ ♦ ♦ ♦

“నాకు పెళ్లా ?—శనివారమా ?—”

“అవును. శనివారమే ఆశ్చర్యపడతావేం ! —”

“ఎవరితో నా వివాహం”

“ఒక సత్రకునితో—”

“నా యిష్టత తీసుకోకుండగనే నా వివాహమా ?

“నా యిష్టము నీ యిష్టము కాదా ?

“ఇంతకీ ఆతనెవరో తెలుసుకోవడం నీధర్మం కదా”

“అందుకే చెప్తున్నాను ఇక్కడకు నాకోసం స్నేహంగా వచ్చే కేశవరావుగారి సోదరుడు నీకు వరుడు తెలిసిందా ?—”

“ఆ మనిషికి సోదరుడు కూడ ఉన్నాడా ?—”

“ఆ ఉన్నాడు ఆతనిలాగే ఉంటాడు-”

“నేను విధవనని తెలుసుకొంటే అన్నగారు నన్ను త్యజిస్తారు కదా.”

“అలా జరగడానికి వీలులేదు. ఆ విషయం ఆతనికి ముందుగనే తెలియపరచి నీతో వివాహానికి ఒప్పించాము. ఆతడు నీ ఫోటో చూచిన తరువాత ఆనందంగా ఒప్పుకొన్నాడు కూడ.”

“నాకు యిప్పట్లో వివాహం యిష్టంలేదు”

“కారణం ?”

“నేను చేసే సంబంధం యిష్టంలేదా నీకు.”

“అసలు నాకు వివాహమే అక్కరలేదు.”

“నాకు తెలుసు నీ కోరికలు. రహస్యంగా జారిణిలా ప్రవర్తిస్తూ నా పరోక్షంలో నా భాను జీవితాన్నే త్రుంచవేస్తున్నావ్”

“అత్తా ఏమిమాటలు!”

“నేనె వ్రాసిన ఉత్తరమని తెలుసుకోలేక పోయాను. ఆ కేశవరావును వలలో వేసుకొని ఆతనినే చేపట్టకోరికతో భాను ప్రేమను అపహరించి—”

"అత్తా! అలా అనకు—భాను ప్రేమించిన వ్యక్తిని ఆమె ఆనందాన్ని నేను ఆటంకి పరచను—"

"నాకు తెలుసు వినయగారపు మాటలు ఎంతటి కుటిల స్వభావము గలవో నిన్ను గ్రహించుకొని సిగ్గుపడితేనా? ఇంకనూ మాటలతో మోసము చేసి—"

"అత్తా!—"

"చాలు ఇహనన్న అలాపిలచి దహించుకొని పోయే హృదయము మంటలో వేయని చిలకేమ—"

"అత్తా నాలో దోషం వుంటే క్షమించవూ?—" అంటూ కంట నీరు పెట్టింది జానకి."

"క్షమాపణా? నా ఇంటిలో చేరి నిన్ను బాగుచేసే ఆదరణతో చూస్తూన్న మాకే ఈఅపకారాన్ని చేయసాహసించిన నిన్ను ఏమనాలి?"

అత్తా! నావల్ల భానుకు అపకారం జరగకూడదు. దానిఆనందంకోసం ఏమైనా చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను అవును—ప్రతి నిమిషం నన్ను ప్రేమించి ప్రియసోదరిలా చూచుకొంటూన్న నా భానుకి ద్రోహమే తలపెట్టాను. అన్యాయమే చేయ సాహసించాను. ద్రోహిని—ద్రోహినే నేను. నన్ను చీల్చినా ఈకృతజ్ఞతకు తీరు శిక్షకాదు.

"జానకీ—"

"అత్తా!—క్షమించు. తెలియని తనంలో ఏదో చేశాను. కాని నేను కళంకిని కానేని ప్రమాణముచేసి చెప్పుతున్నాను నామాట విశ్వసించు...

"అవును నీమెత్తనిమనస్సు నాకు తెలుసు. నీవు తెలియకనే అలా ప్రవర్తించావని అప్పుడే గ్రహించాను—"

"భాను ఆతనిని మనసారా ప్రేమించినదని నాకు తెలుసు. కాని—నామనసు నాకు లోబడక తప్పుమార్గంపట్టి భానుకి అపకారం

చేయ సహకరిస్తుంది. ఇక్కడికి ఎర్పయాలికి వచ్చాను. భాను వివాహం కేశవరావుతోనే జరగాలి. అప్పుడే భానుకి ఆనందం. ఆమె సంతోషమే నాసంతోషం—"

"జానకీ—ఎంత పిచ్చిదానవయ్యావు నీవు"

"అత్తా—నా తప్పిదాన్ని భానుకిమాత్రం తెలియచెయ్యకు. దాని మనసు బాధపడుతుంది. తెలియక చేసినదానికి నిన్నే క్షమాపణ వేడుతున్నాను. నామూలంగా నా భాను మనస్సు కలతపడకూడదు."

"అలా జరుగదులే గాని ఒకటిమాత్రం తెలుసుకోవాలి నువ్వు"

"ఏమిటది ?"

"నీ వివాహం ఆ రాజారావుతో జరిగినగాని కేశవరావు భానుని చేసుకొన సమ్మతించడు. కాబట్టి నీవు ఆ పనినే—"

"అవును అలానే కానచ్చు కూడ అత్తా—మన భాను జీవితం సుఖపర్చడానికి సంతోషంతో ఏమైనా త్యాగంచేయడానికి సిద్ధంగనే ఉన్నాను. నీ ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా చెప్పను. తప్పక ఆతనిని వివాహమాడతాను. నాశరీరం—నాజీవితం ఆయనపాదసేవకే వినియోగించి తరించి ధన్యనౌతాను"

"నీమాటలకు నాలో యిదివరకు నీపట్లగల కఠినత అంతా కరిగి నీరౌతూంది. పూర్తిగా నీహృదయం తెలుసుకొనకుండ తూలనాడాను."

"లేదత్తా. నా మంచికోసమే మాట్లాడి నాకు జ్ఞానబోధచేశావు. నాకెట్టి విచారంలేదు నీమాటలవల్ల—" అని జానకి అంటూ గోవిందమ్మను బుజ్జగిస్తూంటే భాను వచ్చింది.

"జానకి—యిటు రా—ఈబొమ్మ గోడకుకొడదాం ఈగదంతా డెకరేటు చెయ్యాలిమనం"

"దేనికోసం."

"తరువాత చెప్తాగా—" అంటూ భాను జానకి చేతిని పట్టుకొని లాగుకొనిపోయింది. గోవిందమ్మ వాళ్ళనుచూస్తూ నవ్వుతో లోనికిపోయింది.

౫

జానకివివాహం రాజారావుగారితో కరక్‌పూర్‌లోనే జరిగిపోయింది. జానకి భర్తపట్ల అధికగౌరవాన్ని చూపుతూ ఆదర్శగృహిణిగా చరించేది. ముసలి అత్త లక్ష్మమ్మకూడ ఆమె నడవడికను ఆనందపడుతూ ఆదరణ చూపేది. తన్ను ప్రేమించి పరిణయమాడచూచిన కేశవరావు తన మరిదిగా త్వరలో యింటికి రాబోతున్నాడని తెలుసుకొన్నప్పుడు జానకి గుండె ఆగినట్టయింది. అతని ఎదుట ఆయింటిలో తిరగడంగురించి జ్ఞప్తికి వచ్చినప్పుడు ఆమె హృదయంలో తుపాను లేచేది.

ఆదినమే కేశవరావు రాబోతున్నాడని ముసలితల్లి రాజారావులు ఆనందపడుతూ అతని రాకకోసం ఎదురు చూస్తున్నారు. అతను వచ్చేగంటలు దగ్గరపడేకొలదీ జానకిగుండె వేగంఎక్కువయి మనసు స్థంభించుకుపోయినట్లవుతూంది. జానకి వంటయిల్లు విడువకుండ పూరీల పెనందగ్గరనే కూర్చుండిపోయింది

„అమ్మాయి-జానకీ.-ఇంకా పూర్తి అవలేదా పూరీలు."

„ఇహా కొద్దిలోఉంది"

„వదినచేతి కమ్మనిపూరీలు ఈవాళ మా కేశవుడు ఆరగించి సంతసపడతాడు."

"——"

„అన్న వివాహమైందని ఉత్తరంవ్రాస్తే దానికి అధిక ఆనందంతో సంబరపడుతూ——

"అత్తగారూ-వీటిలో జంపు బార్డరు సరిపోతుందా."

"ఆ. చాలు. వాడికి యిదే యిష్టం. వీటితో వదినగారిని మరీ మెచ్చుకొంటాడు. అమ్మాయి-తలఅయినా దువ్వుకోలేదేమమ్మా ఈ వేళ —"

"పనులన్నీ తొందరతో—"

"నేను చూస్తానులే పెండ్లి తలదువ్వుకో—"

"ఫరవాలేదులెండి. ఈ కాస్తా పూర్తిచేసి"

"వాడు వచ్చేటప్పటికైనా నువ్వు కొంచెం ముఖం తుడుచుకొని తల-"

"నాకు తలనొప్పిగా వుంటేనే ఈపూట అందుచేతనే తలదువ్వుకోలేదు."

"ఆ సంగతి ముందుగానే చెప్పలేకపోయావూ!—ఆ తల నొప్పితో పొయిదగ్గర ఎందుకు కూర్చున్నావు. లే-యిప్పుడైనా లే—"

"అయిపోయిందిగా. ఈ కాస్తా పూర్తి చేసి లేస్తాను."

"శరీరంలో బాగుండనప్పుడు—"

"ఫరవాలేదు లెండి-"అంటూ జానకి తన పని తాను సాగించుకొంటూంది. అంతలో కేశవరావు మాట వినిపించింది వీధిలో, పెద్దకొడుకు రాజారావుకూడ పిలిచాడు తల్లిని. ముసలితల్లి లక్ష్మమ్మ నవ్వుముఖంతో కేశవరావుని సత్కరించడానికి లోనికి తొందరగా నడచింది. జానకిమీద పిడుగు పడినట్టయి ముఖంనిండ ముచ్చెమటలతో వెను తిరుగకుండానే ఆలస్యంగా వాయి తీస్తూ అవసరంలేకుండానే పదే మారులు పొయ్యి ఊదుతూ; చేయికడుగుతూ చేసినపనులే పలుమారులు చేస్తూంది వంటయిల్లు విడిచిపెట్టకుండ

"అబ్బాయి-మొన్ననే వస్తానన్నావుకదరా!-"

"ఆ మొదట అలానే వ్రాశాను. కాని-సెలవలు యివ్వడం ఆలస్యంచేశారు కాలేజీవాళ్ళు. కాబట్టి ఆలస్యం నాదికాదన్నమాట-" అని తల్లినిచూచి నవ్వాడు కేశవరావు ?

“ఎప్పుడు కొంచెంగానే మాట్లాడక పోవ్.”

“అన్నా- కొన్నాళ్ళకి నీకన్నా మెంబర్లో అధికలాభాలువచ్చి ఉండాలే ఏమైంది.-”

“అవును సరుకు మంచేర దిగినవెంటనే హోల్సేల్ధర పెరిగింది దానితో ఐదువేలు సలువుగా చేతికివచ్చాయి.”

“ఆ అప్పుడే అనుకొన్నాను ధరపెరగడం పేపరులో చదివి.”

“వదినను చూచావురా.”

“లేదు ఎక్కడ- అప్పుడ్డి జరిగినట్లు ఉత్తరం రాగానే అక్కడ నా ఫ్రెండ్సుకి టీపార్టీయిచ్చాను.”

“అది అన్నయ్యగారు గోవిందమ్మగారి కట్టుబడలమీద జరిగింది. ఆ దినాంగాలు అంతేత నీకు కబురు చేసి రప్పించే పోయానురా” అన్నాడు రాజారావు

“తెలియబరచినా నా వుద్దేశం ఆ ప్రకారం జరగక పరిస్థితులు అక్కడి ఏదో దైవానుగ్రహంవల్ల జరిగిపోయినట్లు మా ప్రయాణం.”

“ఇదంతా గోవిందమ్మగారి ప్రోత్సాహంతో పెత్తనంమీదా జరిగింది. ఆమె చాల ఉత్సాహంతో నిలబడి దయచేతనేఅన్నకు అలా దగ్గర ఉండి వివాహం చేసింది. ఆమెకు రకూడ ఆమె మాటకు కాదనరు.”

‘ఆ యింటిపెత్తనం అంతా ఆమెదే చాలామంచివారు మనం అంటే అధికదయ కూడాను వారికి అన్ని సానుభూతి చూపాడు కేశవరావు

“రావోయి ముందు భోజనానికి కానిద్దాం. తరువాత మాట్లాడుదాం. అన్నాడు రాజారావు.

“కాదు అమ్మా!—వదినె ఎక్కడే ఏదీ నాకు చూపు.”

“అమ్మాయి!—యిలారా ఒకమారు మరది చూస్తాడట”

“— — —”

"సిగ్గుపడుతూన్నావా ?——"

"ఎందుకమ్మా సిగ్గు. రాత్రీ——నీ కుమారుని వంటివాణ్ని. ఎక్కడ !——వంట యింటిలోనా——" అని సంబరపాటుతో లోనికి వెళ్ళబోయాడు కేశవుడు. రాజారావు ఆని. పిచ్చి సంతోషానికి నవ్వుకొని సిగ్గుతో పక్కగదిలోనికి పోయాడు.

"ఉండరా—— ఆ చెప్పుల్తో లోనికి వెళ్ళకు నేను తీసుకొనివస్తా నుండు వదినెను. అంటూ లక్ష్మమ్మ అతనిని చేయిపట్టుకొని ఆపి లోనికి వెళ్ళింది. కేశవరావు ముఖంలో ఆనందాన్ని ఉపసంహరిస్తూ అక్కడనే రెండు నిమిషములు నిలచి, కుర్చీ లాగుకొని కూర్చుంటూ జోడుత్రాళ్ళను విప్పుకొంటూన్నాడు.

'రా అమ్మా——వాడు నీకు సోదరుడువంటి వాడు. సిగ్గుపడకు వాడికి ఎరమరికలు లేకుండా తిరగడ మలవాటు. అందరూ అలానే ఉండాలంటాడు. వాడికి మన్ననలు అక్కరలేదు రాఅమ్మా.——'

ఒదినా ?——" అన్నాడు కేశవరావు తలకప్పుకొని బలవంతం మీాదవచ్చి గోడకు అంటి పెట్టుకొన్న ఆమెనుచూచి అనెం తలఎత్తకయే ఊరుకొంది. ఆమె స్వరూపమును చూడడంతోనే అతని కనుబొమలు ఆశ్చర్యంతో ముడిపడ్డాయి.

'ఎవరూ ?——జానకా ?——"

"అవునురా. ఈమె నీకు యింతకుముందు తెలుసా ఏమిటి !—— అవునులే గోవిందమ్మగారి యింట్లోనే ఈ పిల్ల చాల రోజులబట్టి ఉం దట. నీవు——"

"ఏమిటి జానకా ?——"

"అవును. ఆ అమ్మాయి——"

"జానకీ !——నీవా ?——నా వదినెవా ?——" అంటూ ఓ నిమిషం ఆమెవంక నేరబారచూచి యిహమాట్లాడలేక తన దృష్టిని

నెమ్మదిగా తనకోడు తాగేసి మీదికి మరల్చాడు అతని ఆశ్చర్య పదాలు ఆమెలో గాఢంగా రేగినట్టయి హాయిగా చూస్తూ ఉన్నాడు. ఆమె కండ్లలోంచి రెండు ముత్యాలు చిందాయి, ఇహ అక్కడ నిలువలేక జానకి లోనికి పోయింది. లక్ష్మమ్మగారు ఆ దృశ్యాన్ని అర్థం చేసుకోన లేక వాళ్ళయిద్దరిని చూస్తూ ఊరుకుంది ఓ క్షణం.

"జానకిని గోవిందమ్మగారి యింటికి పంపించి ఉంటావు యిది వరలో—'

"ఆ చూచానులే అన్నం ఎక్కడ"

"ఆ వంటింట్లో."

"సరే భోజనం వడ్డించు అమ్మా—అన్నానికి లేస్తున్నా"

"వంటయింట్లో కూర్చోడానికి పీటలు వేశాను."

"ఊహూ—ఈ గదిలోనే శుభ్రంగా ఉంటుంది. ఇక్కడనే వడ్డించు."

"కూర్చోండి. వదినె వడ్డిస్తుంది."

"—ఊహూ— నీవు—"

"ఆడవాళ్ళకు ఉండవలసిన సిగ్గు నీకేమిటిరా వదినెనుచూస్తే నీకే సిగ్గా!—"

"ఏదో ఒకటి. కడుపుమండుతోంది. తొందరగా వడ్డించు." అంటూ మాటలలో కొంచెం విసుగును చూపెడుతూ అన్న ఉన్నగది లోనికి నడచిపోయాడు. లక్ష్మమ్మ నవ్వుకొంటూ లోని పీటలు తీసుకొనివచ్చి గదిలో వేసింది. జానకి తనశరీరంలో స్వస్థతగా లేదనిచెప్పడంచేత లక్ష్మమ్మగారే ఆపూటవడ్డించారు యిద్దరు కుమారులకూ.

◆ ◆ ◆

జానకి కేశవరావుకి అగుపడకుండ యింటిలో దినాలుగడుపుతూ హృదయభారంతో కేశవరావుకూడ ఆమెవంక కన్నెత్తి చూచేవాడు.

కాదు. రాజారావు మాత్రం [illegible] సరదులు కలసితిరుగడం చూడాలని చాల కుతూహలపడేవాడు. వారిద్దరిని ఒక సమయమున మాట్లాడకుండడం, ఆ మొహట్ల గౌరవం చూపడమే కావాలని తృప్తి పరచుకొని ఆ ప్రయత్నమును విరమించుకొన్నాను.

ఆదినం ఆదివారం. రాజారావు యిరువదిమైళ్ళ దూరములో ఉన్న సంతకు తన మనుష్యులతో వ్యాపారంకోసం వెళ్ళాడు. ఆదినం లక్ష్మమ్మకు జ్వరంగా ఉంది. జానకే కేశవరావుయొక్క సంరక్షణను చూడవలసిఉంది. ఆ మధ్యాహ్నం కేశవరావుకి భోజనం వడ్డించి చాల సేపుచూచింది. ఆతడు తనగదివిడచి బయటకు రానేలేదు. నెమ్మదిగా ఆతని గదిదగ్గరనుంచి సమాధానంలేదు. ఆతడు వస్తాడుకదా అని చాలసేపు చూచింది. కాని లాభంలేకపోయింది. అప్పూటు ఆమెకూడ భోజనం చేయకుండ వస్తుంది. ఆతని కోపానికి కారణం తలచుకొన్నప్పుడు ఆమెగుండె చలించి కంటవెంట వేడినీరు పమిట ఎత్తుమీద పడి చిందాయి. సాయంత్రం ఎనిమిదయింది. లక్ష్మమ్మకు జ్వరం- దగ్గా తీవ్రంగా ఉండడంచేత ఆమె ఆరాత్రికూడ భోజనం చేయనంది. ఎనిమిదిన్నర అయింది. కేశవరావుని భోజనానికి రమ్మని పిలువడానికి ఆమెగుండెకు ధైర్యం చాలిందికాదు. తొమ్మిదికొట్టింది. కేశవరావు ఆతని గదివదలి రాలేదు. జానకి ఆతనికి సురల అన్నంతోపాటు అన్ని ఆహారసామగ్రులు వడ్డించి జారేగుండెను పదిలపర్చుకొంటూ లేనిధైర్యం తెచ్చుకొని ఆతనిగది ప్రవేశించింది. కేశవరావు కిటికీతలుపు తెరచి చీకటిలోనికి చూస్తున్నాడు. టేబులుమీది లైటు అద్దంలో మెరుస్తూ అగుపిస్తూంది. కుక్కల అరపులు సన్నశబ్దంతప్ప ఆగదిలో మరి ఏచప్పుడూ లేదు.

“-భోజ-నాని-కి-” అంది జానకి వణకేకంఠంతో.” కేశవరావు వెనుతిరిగి చూచాడు. అక్కడనుంచి కదలకుండానే, ఆచూపులో

చాల తీవ్రత అగుపించింది. మురళ జవాబు చెప్పకుండానే ఆచీకటి లోనికి చూస్తున్నాడు.

"-భోజనం చెయ్యాడి మధ్యాహ్నంకూడ—"

"భోజనం!—నాకా-వద్దు. నాకు కడుపునిండుగ నేఉంది."

"కేశవా-కోపిస్తూన్నావా?—"

"నాకా కోపం!-ఎవరిమీద!గోరువెచ్చని కన్నీళ్ళతో దోసిలిని నింపుకొంటూన్నాను. నాలో కోపంకూడ ఎక్కడుంది!—"

"విచారిస్తున్నావా?-నా కృతజ్ఞతకు దుఃఖ పడుతున్నారా? కేశవా!-అవి అన్ని కలుగోని దృశ్యాలు అనే నవ్వుతో ఊరట చెంది శాంతిగా—"

"శాంతా?-హాకా శాంతి!—ఈజన్మకు యిహా శాంతి లేదు. రంపపు కోతవంటి ఈవిర్జివిచూత్రాంలో నాకు సుఖం లేక—వెళ్ళు—"

"-కేశవా?—"

"చాలు-యిహా నన్ను అలాపిలువకు. వెళ్ళు- నీమాటలతో మళ్ళీ నన్ను వెర్రిఎత్తించ ప్రయత్నించకు ఇప్పటికే నామనస్సు నాది గాకుండ—"

"భ్రమపడుతున్నావు—"

"ఆ ఆభ్రమే నన్నీవిధంగా వికలతపరచింది. నమ్మేను-మాట యిచ్చిన జానకి దగాపరుస్తుందని ఏలా అనుకొంటాను-"

"నా అసహాయతవల్లనే జరిగింది. వేడుకొంటూన్నాను మిమ్మల్ని ఈవిషయంలో-నేను—"

"లోపల వేయిటన్నుల మాలిన్యాన్ని దాచుకొని. తీపిగా దొంగ అనురాగాన్ని—కృత్రిమ సౌజన్యాన్ని నటించి—"

"అవును. అప్పట్లో కన్యగా నిన్ను ప్రేమించాను. ఇప్పుడు నన్ను ప్రేమించి పెంచుతూన్న అన్నగారిభార్య నయ్యాను నన్ను వదినెగా తలచి మాతృభక్తితో చూడవలసిన ధర్మం నీలోనూ—"

"అన్నా!...నా కేద్రోహం తలపెట్టాడు వాడన్న దీనికి నివాడు అందమే కారణమైంది"

"—అన్ననే దూషిస్తున్నావా ?—"

"ప్రాణాలకంటె తియ్యని నా ఆశలను—స్వప్నాలనూ తన లోనికి లాక్కున్న మృత్యుస్వామి నా అన్న."

"ఆ !- రావూ !—ఈ నిమిషంవరకు నిన్ను తనప్రాణంకంటె ఎక్కువగా ప్రేమిస్తూన్న నీ అన్నగారినే—"

"—ఉష్-నా అహంకారం నన్ను దహించివేస్తోంది. నా అన్ననే - నేను తిట్టానా ?-పాపం-ఆయనకే తెలుసు !-అర్థైర్యాన్ని- నిరాశ - ప్రయత్నించి పారదోలి ఎట్లానో ప్రాణాలు నిలుపుకొంటు న్నాను—" అన్నాడు ఆవేశంగా ఆతని వేదనంతా కరిగి కన్నీరుగా మారింది. ఆతని పరిస్థితిని గమనిస్తూ జానకి తన కండ్లవెంట జారే కన్నీటిని తుడుచుకొంటూ—

"రావూ - వెనుకటి విషయాలు ఒక కలగా తలచి మరచిపో. చూడూ - ఇక్కడనుంచ నేను నీవదినను నీవు నా సోదరుడవు -"

"- జానకీ - కాదు - వదినా -" అని కండ్లుమూసుకొని పరుపు మీద పడ్డాడు కేశవరావు. జానకి ఆతనిస్థితిని చూచి భరించలేని హృదయవేదనతో అక్కడనుంచి కదలిపోయింది.

౬

"ఏమన్నాడు !—"

"నన్ను చూచి మొదటమాటలాడనే లేదు."

"కారణం !—"

"అదే మొదట తెలుసుకొనలేక తబ్బిబ్బుపడ్డాను—"

"ఇంతకీ ఏమి తేలింది."

"ఏమి తేలుతుంది!—నీవు చేసిన నీచపుపని తెలిసి నాకేసిగ్గు వేసింది."

"అంటే—"

"అంటేనా!- నీకు తెలియదూ ?—"

"అసలు విషయం చెప్పకుండ చురచురమంటే ఎలా ?"

"ఆయన జానకినే ప్రేమించారట ఆసంగతి తెలిసి అన్యోన్యంగా ప్రేమించుకొన్న వాళ్ళ ప్రేమను నాకోసం త్రెంచి ఆతడు వచ్చి లోపల దానిని ఆయన అన్నకు కట్టిపెట్టావట."

"వాళ్లు ప్రేమించుకొన్నట్లు నాకెలా తెలుసు !—"

"నాకూ అన్నీ అర్థమైనాయి ఆతని మాటిమాటలతో విషాకరణంగా పాపం ఆ అమాయక జానకి ప్రేమను నాకోసం—"

"ఆ రావు నీకు తగినవాడని—"

"అమ్మా—యిష్టములేని ఆవరుడు నాకెందుకు!—మన జానకి సుఖం మనదికాదా !—వారి ఏండోరుల ప్రేమ నీకు తెలసినప్పుడు నాతో ఎందుకు చెప్పకుండమరుగుపరచావ్. పిచ్చితల్లీ —నాకు తగిన భర్త లభించకపోతే అవివాహితగనే ఉంటానుగా నాకోసమని దాని జీవితం ధ్వంసం చేయపూనికొని, ఆపాపం నీవు—"

"అవును—పాపమే చేశాను. అది అమాయికపిల్ల. దానిని నీకోసం ఆరావుతో వివాహం మానవలసినదిగా కోరుతూ రాజారావునే వివాహం చేసుకొనమని నిర్బంధించాను. అలా జరగనిఎడల కేశవునిప్రేమ నీకు లభించదని నచ్చ చెప్పాను. అదిపాపం—"

"అమ్మా—ఎంతపనిచేశావ్."

"అది పాపం—నీకోసం—నీ ఆనందంకోసం తన జీవితాన్ని త్యాగం చేస్తానంది నిన్ను ఆనందపరచడానికి తాను ఏమైనా చేస్తానని మాట యిచ్చింది. ఆమాట ప్రకారమే ఆతనిని వివాహమాడి దుఃఖమయ జీవితాన్ని సాగిస్తూ—"

"నా కోసం జానకి త్యాగంచూపి తన జీవితాన్ని ధ్వంసం చేసుకొంది. ముందుగా నాతో నైనచెప్పకుండ యిష్టత లేని ఈ వివాహానికి ఒప్పుకొని నరకమనుభవిస్తోంది. అమ్మా—ఎంత తెలివి తక్కువగా ప్రవర్తించావ్—అంటూ లేచి ముందుకు నడుస్తోంది భాను. గోవిందమ్మ ఆమెకు అడ్డుగా నిలచి—'

"ఆగు—ఎక్కడికి వెళ్లదలచావ్"

"వదులు—నా జానకిని క్షమాపణ వేడుకొంటాను నీకు బదులుగా నేనేకాళ్లమీద పడతాను—" అంటూ విడిపించుకొని భాను బయటకు నడిచింది. గోవిందమ్మ మాటరాక నిశ్చేష్టతతో నిలచిపోయింది.

జానకి ఆ దినం నూటఐదు డిగ్రీల జ్వర తీవ్రతలో ఉంది. ఇంటిలో అందరూ గాబరాపడుతూన్నారు. డాక్టరు ఆమెను పరీక్షించలేనంతటి బలహీనత యిలా హఠాత్తుగావచ్చి జ్వరంలోనికి దింపిందని చెప్పాడు. రాజారావు లక్ష్మమ్మలు మంచం విడువకుండ కూర్చున్నారు. కేశవరావు డాక్టర్లను తీసుకొని వస్తూ యితరపనులు చూసుకొంటూన్నాడు.

సాయంత్రం ఆరు అయింది. భాను ఆ గదిలోనికి తొందరగా వచ్చి మంచంమీద నిరసస్థితిలో ఉన్న జానకిని చూచింది. దానితో ఆమెకుండె గ్రహించి కండ్లవెంట అప్రయత్నంగా నీళ్ళు జారాయి పరుగెత్తుకొనివచ్చి జానకిమీదకు వాలింది.

"జానకీ—ఏమిటి నీకీ స్థితి దిగులు కలుగుతూన్నాది ?—చెప్పు—"

"భానూ—భయపడకు—నాకేం ప్రమాదంలేదు"

"జానకి—నీ పట్ల అన్యాయం జరిగింది నాతల్లి తప్పుక్షమించు అని యింకా ఏమో చెప్పబోయింది. ఆ ఉబికే దుఃఖంతో యిహ మాట్లాడలేక పోయింది. జానకి ఆమెతల నిమురుతూ కండ్లతడిపెట్టింది

ప్రాంగణమున కుర్చీలోనుంచి చూస్తూన్న కేశవరావు నెమ్మదిగా అక్కడకు చేరుకొన్నాడు. రాజారావు తెలియనితనంతో జానకీ భానుల వంక చూస్తూన్నాడు. జానకి బరువుగా కేశవరావువంక చూచింది.

"బావా! క్షమించండి—" అంటె కేశవరావు వంక చూచి—"

"ఏ-టి-నె-గా-దూ"

"ఆ!—ఎప్పటికీ—విన్నా-ను. బాబూ—కేశవరావూ-"

"ఏమి కావాలి."

"ఇటు—కూర్చో—" అని కేశవరావుకి సంజ్ఞ చేసింది. కేశవరావు ఆమెకు అవతలప్రక్కగా మోకరించి కూర్చున్నాడు మం చంప్రక్కన జానకి నెమ్మదిగా రాజారావువంక దృష్టి మరల్చింది.

"మీకు శ్రీమతిప్ప-ఎక్కువ-సంతోష్యాన్ని చేకూర్చలేక— పోయాను. వృద్ధజీవిని—"

"జానకి—ఏమిటా మాటలు. భయపడకు—" అన్నాడు రాజారావు.

"ఒక్క- కోరికమాత్రం. నా మరదివివాహాన్ని నేను చేయాలను కొంటూన్నాను. మీరు అనుజ్ఞ ఇస్తే—"

"జానకీ—ఈ స్థితిలో కేశవునికి వివాహము చేయదలచావా? నీకు ఆరోగ్యం చేకూరంటే త్వరలో వధువును చూచి—

"వధువా ?—ఇక్కడనే ఉంది. నా భానే ఆతనికి—తగిన వధువు—"

"భానా ?—వారు గొప్పవారుకదా—" అన్నాడు రాజారావుఅమాయకంగా.

"మీకు తెలియదు—భాగ్యం కంటె వారి ప్రేమగొప్పది"

"జానకీ-ఇదేమిటి—ఏమి చేయబోతున్నావ్!—"

"భానూ—నా అవసాన కాలంలో ఈఒక్క కోరికే మీ యిద్దరూ చెల్లించండి. దానితో నా ఆత్మకు తృప్తి కలుగుతుంది-" అంటూ జానకి భాను కేశవరావుల చేతులుకలిపి, భర్త చేతినితీసి వారి చేతులమీాద ఉంచుతూ అందరివంకా తేరి బారచూచి కన్నుమూసింది. ఆమె ముహం అప్పుడుకూడ చిరునవ్వుతో అగుపడి తన తృప్తిని సూచించింది.

జానకి చావుతో రాజారావు యిహా పెండ్లే చేసుకొనలేదు. భానూ కేశవులకు కలిగిన ఆడశిశువునకు జానకి అని నామకరణం చేసి, రాజారావే ఆదరణతో పెంచుతూ, జానకిని యిష్టదేవతగా కొలుచు కొంటూండేవాడు. జానకిఫొటోకి పూలమాల అలంకరించడం భానూ కేశవుల నిత్యకృత్యములలో ముఖ్యమైనదిగా యిప్పటికీ పరిగణింప బడుతూనేఉంది.

శ్రీ కొండపల్లి ప్రెస్, రాజమండ్రి. 1943.

వైద్యగ్రంథములు.

	రు.	అ
శార్ఙ్గధరసంహిత	3	0
వస్తుగుణప్రకాశిక	5	0
తిబ్బెఅక్బరుషాహిఅను యూనానీగ్రంథము	6	0
సర్వమూలికాయోగమఞ్జరి		0
చరకసంహిత (శ్రీ॥ కృ॥)	6	0
అనుభవదీపిక డిటో	1	0
భస్మప్రకాశిక డిటో	1	0
ఆంధ్రభైషజ్య రత్నావళి (శ్రీ॥ కృ॥)	2	0
బసవరాజీయము	7	0
ఆంగ్లేయౌషధగుణదీపిక	4	0
సిద్ధమూలికారహస్యం	1	0
పులిప్పాణివైద్యం	1	0
యూనానీవైద్యామృతం	0	8
కుసుమరోగనివారిణి	0	12
గృహవైద్యము 1 భాగము	0	12
డిటో 2 భాగము	0	12
ఆయుర్వేదవైద్యామృతం	0	12
సుఖరోగచికిత్సలు	0	8
విషవైద్యము	0	8
రసప్రదీపిక	0	10
సద్వైద్యజీవనం	0	8

	రు.	అ
గోసాయిగుటికలు పెద్దది	0	4
బైరాగిగుటికలు పెద్దది	0	
నాడీపరిజ్ఞానం	0	4
నలభీమపాకశాస్త్రం	0	12
మిలటరీపాకశాస్త్రం	0	12
వస్తుగుణప్రదర్శిని౹00పే॥	1	0
ధన్వంతరివిజయం	0	10
స్త్రీజనకల్పతరువు	1	0
దంతవైద్యం	0	8
అశ్వలక్షణసారం	0	8
షర్బత్తుపాకావళి	0	8
చికిత్సారత్నం గ్లేజు	0	12
వైద్యరహస్య చింతామణి 1 వ భా॥	0	12
డిటో 2 వ భా॥	0	12
శతలేహ్యపాకావళి	0	8
నేత్రదర్పణం	0	8
బాలగ్రహచికిత్సలు	0	4
డిటో చిన్నసైజు	0	2
అనుపానమంజరి	0	8
సహదేవపశువైద్యం	0	6
వ్రణచికిత్సలు	0	8
భస్మప్రదీపిక	0	12

శ్రీ సత్యనారాయణ బుక్ డిపో, రాజమండ్రి.

కోపల్లి వేంకటరమణారావుగారి

సాంఘిక స్టేజినాటకములు.

ఓన్లీడాటరు	1	0	0
భాగ్యరేఖ	1	0	0
క్లాసుమేట్సు	1	0	0
గరల్ వైఫ్	1	0	0
పెట్టవారిమగడు	1	0	0
బలేపెండ్లిండ్లు	1	0	0

కొప్పరపు సుబ్బారావుగారి

రోషనార	1	0	0
తులసీదేవి ము. వెం. చెన్నకేశవులు	1	4	0
కనకతార చం. కేశవదాసుగారు	1	4	0

గు. అప్పారావుపంతులుగారి

కన్యాశుల్కము	1	8	0

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య అండ్ సన్సు.

బుక్సెల్లర్సు, రాజమంద్రి.